Inhoudsopgave programmabegroting 2012

	pagina
Aanbieding programmabegroting 2012-2015	3
Programmaplan	
Openbaar bestuur	9
Openbare orde en veiligheid	13
Ruimtelijke ordening, economie en toerisme	17
Schoon en groen	23
Wegen en water	27
Lokaal sociaal beleid en accommodaties	31
Onderwijs	37
Werk, inkomen en zorg	39
Maatschappelijke ondersteuning	43
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	45
Paragrafen	
Bedrijfsvoering	51
GR-K5	55
Verbonden partijen	57
Lokale heffingen	63
Grondbeleid	67
Onderhoud kapitaalgoederen	71
Reserves en voorzieningen	73
Weerstandsvermogen	77
Financiering	81
Financiële begroting	
Overzicht van baten en lasten	85
Financiële positie	87
Incidentele baten en lasten	89
Berekening bijdrage EMU-saldo	91
Investeringsplanning	93
Vaststellingen meerjarenbegroting 2012-2015	94
Overzichten producten per programma	96

Schoonhoven, 30 september 2011

Geachte leden van de raad,

Wij bieden u hierbij de programmabegroting 2012-2015 aan. De begroting is structureel sluitend, met in elke jaarschijf een positief saldo.

Uitgangspunten van de programmabegroting
Als algemeen uitgangspunt voor de begroting heeft u op 23 juni 2011 de kadernota 2012 vastgesteld. In de kadernota zijn – naast algemene begrotingsuitgangspunten – ook de gevolgen verwerkt die voortkomen uit de jaarrekening 2010 en de voorjaarsnota 2011.

We hebben bij de vaststelling van de kadernota rekening kunnen houden met de laatste inzichten inzake de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Deze zijn in de meicirculaire van 31 mei 2011 bekend gemaakt. Hierdoor was het mogelijk om bepaalde bezuinigingsmaatregelen en saneringen niet in te voeren zoals aanvankelijk gepland maar twee jaar later.

Op basis van de kadernota is gewerkt aan de voltooiing van de begroting. Dit heeft geleid tot de volgende bijstelling van de uitkomsten.

+ = voordeel, - = nadeel (x € 1.000)	2012	2013	2014	2015
Uitkomsten kadernota na besluitvorming	- 55.224	119.279	347.215	175.150
Tussentijdse wijzigingen				
Indexering 2,25% in plaats van 2%	- 13.000	- 13.000	- 13.000	- 13.000
Minder uren op kostendekkende producten	- 40.000	- 40.000	- 40.000	- 40.000
Loonkosten	- 68.400	- 80.400	- 85.800	- 91.400
Correctie raming ICT	22.800	21.300	9.700	8.700
Lagere benodigde investering onderwijs	40.591	67.076	75.243	73.868
Gemeenschappelijke regelingen	110.900	71.000	67.000	66.000
Overige aanpassingen	37.257	21.151	24.839	- 7.485
Uitkomsten begroting	**34.924**	**166.406**	**385.197**	**171.833**
	(overschot)	(overschot)	(overschot)	(overschot)

De positieve saldo's van de meerjarenbegroting willen we, zoals besloten bij de vaststelling van de kadernota 2012, inzetten als beschikbare ruimte om de financiële gevolgen van het rijksbeleid op de specifieke uitkeringen op te kunnen vangen. Hierbij denken we aan de maatregelen van de Rijksoverheid, waar de gesprekken over de definitieve uitkomsten van de bezuinigingen nog niet zijn afgerond.

Bezuinigingen
De bezuinigingen, zoals uiteindelijk toe besloten door vaststelling van alternatief drie bij de behandeling van de kadernota 2012, houden moeilijke keuzes in. De besluiten resulteren in een meerjarig sluitende begroting die ons in staat stelt om onze prioriteiten uit te kunnen voeren. Daarbij hebben we een buffer van circa € 200.000 gecreëerd waarmee we de bezuinigingen die de Rijksoverheid door gaat voeren op de bekostiging van specifieke taken op moeten kunnen vangen en daarmee het bestaand beleid kunnen blijven uitvoeren.

We willen hierbij duidelijk aantekenen, dat de wijze waarop de bezuinigingen in alternatief drie zijn ingevuld niet dwingend zijn. Indien de gemeenteraad van mening is dat bepaalde bezuinigingen beter kunnen worden vermeden, is het komende jaar de ruimte om alternatieven voor te stellen. Daarbij geldt echter nadrukkelijk dat de ingebrachte alternatieven het totaal van de bezuinigingen niet mogen aantasten. Er dient dus eenzelfde bezuiniging uit voort te komen.

Bezuinigingen	2012	2013	2014	2015
Zonder uitstel				
Soberder communicatie via huis-aan-huisblad	20.000	20.000	20.000	20.000
Niet langer inhuren milieucontroleur		11.500	11.500	11.500
Gezamenlijke inkoop groene stroom	20.000	20.000	20.000	20.000
Paternosterkast	2.700	2.600	2.500	2.500
Abonnementen	30.000	30.000	30.000	30.000
	72.700	**84.100**	**84.000**	**84.000**
Met twee jaar uitstel				
Afstoten beheer rotondes en omgeving			18.000	18.000
Vervallen van chemische onkruidbestrijding			16.000	16.000
Vervallen gemeentelijke geraniumbakken			14.000	14.000
Stopzetten jeugdsubsidies			11.500	11.500
Stopzetten subsidie opvoedondersteuning JSO			4.500	4.500
Verlaging uren opbouwwerk jongeren			6.000	12.000
Verlagen subsidie bibliotheek met 10%				26.800
Stopzetten deelname schoolbegeleidingsdienst			9.500	19.000
Deels beëindigen voorziening peuters			4.700	4.700
Stopzetten sociale begeleiding CVV			36.300	36.300
Stopzetten vergoeding algemeen gebruikelijke roerende woonvoorzieningen t.b.v. de Wmo			40.000	40.000
Invoeren eigen bijdrage scootmobiel			5.000	5.000
Wmo adviesraad			5.000	5.000
Verlaging subsidie Kwadraad met 10%			16.400	16.400
Niet vervangen auto buitendienst			3.000	3.000
	72.700	**84.100**	**273.900**	**316.200**

Naast deze bezuinigingsmaatregelen is bij de behandeling van de kadernota ook besloten om lastenverlichtende maatregelen door te voeren. Zo is besloten om de eerder, bij de vaststelling van de programmabegroting 2010-2013, geaccordeerde extra verhoging van de onroerende zaakbelasting voorlopig niet door te laten gaan. Ook het nieuwe voorstel om per 2013 een aanvullende verhoging van de onroerende zaakbelasting door te voeren is in de meerjarenplanning een jaar doorgeschoven. De saldo's van de meerjarenbegroting laten dit toe, zonder de eerder beschreven buffer aan te tasten.

Perspectieven
We zijn met deze begroting in staat om onze doelstellingen voor de komende jaren te realiseren. Daarbij denken we vooral aan de volgende punten:

** Een flinke voortgang maken met de ruimtelijke ontwikkeling van Schoonhoven*
We hebben grote stappen gezet om de ruimtelijke toekomstkansen van Schoonhoven te optimaliseren. Zo maakt het bestemmingsplan Thiendenland II de bouw van een nieuwe woonwijk mogelijk en het bestemmingsplan Zevender voorziet in de vestiging van vele bedrijven met de bijbehorende werkgelegenheid. Daarnaast monden plannen op de Bollocatie, Hooijkaaslocatie, Oranjeplaats, voormalige garage Van Schaik, Zilverstadlocatie, de voormalige Bouwmarkt, etc. uit in mooie inbreilocaties in en rond het centrumgebied.

** Een leefbaar en veilig Schoonhoven / Een wijkgericht, sociaal en betrokken bestuur in Schoonhoven*
Wij vinden als college dat deze doelstellingen in elkaars verlengde liggen. Door een open en responsieve houding van het bestuur en concrete daden is het van belang dat bestuur en bevolking de handen ineen slaan voor een leefbaar en veilig Schoonhoven. Voorzieningen voor de meest kwetsbare inwoners worden in de voorgestelde ombuigingen dan ook ontzien.

Uit onderzoek blijkt dat in verhouding tot andere gemeenten veel mensen zich veilig voelen. Natuurlijk kunnen het gevoel van (subjectieve) veiligheid en de relatief gunstige (objectieve) politiecijfers worden aangetast door plotselinge verstoringen. Denk hierbij aan een golf van inbraken, hinder op straat en

overlast ’s nachts van hangjeugd en horecabezoekers. Daarom is zichtbare aanwezigheid van handhavers van belang, naast professionele inzet op preventie en signalering.
Samenwerking met de inwoners is op dit terrein ook van groot belang. Wij stimuleren de oprichting van buurtcomité’s en samen met hen realiseren we een effectieve wijk- en buurtbenadering. Via burgernet en buurtpreventie en een goede aanpak van de woonomgeving kan de veiligheid en leefbaarheid nog verder verbeterd worden. Daarbij is de inbreng van betrokken burgers van groot belang.

De sociale kwaliteit van de gemeente uit zich in het ontzien van mensen in de laagste inkomenscategorie en het scheppen van kansen op vooral werk om zichzelf uit deze positie omhoog te werken. Door meer inzet op Schuldhulpverlening willen we onze inwoners helpen om een nieuwe start te kunnen maken. We geven met ons minimabeleid via diverse regelingen ondersteuning aan hen die afhankelijk zijn van een inkomen op bijstandsniveau. Dit varieert van duurzame gebruiksgoederen tot educatieve evenementen of vervoer. Dit zijn voorzieningen voor de meest kwetsbaren.

Via Tijd voor de wijk:.... voeren we wijkbezoeken uit waarmee we de wijkschouw combineren met een bezoek aan de buurtbewoners via een wijkavond. Zo willen we in gesprek met onze inwoners om te bespreken wat hen bezig houdt.

** Een betere kwaliteit van dienstverlening naar inwoners en bedrijven in Schoonhoven*
We verbeteren de dienstverlening aan onze klanten door het invoeren van een brede publieksbalie. Inwoners kunnen hierdoor met hun vragen terecht op één punt. Met het inzetten van een bedrijfscontactfunctionaris werken we al aan een goede dienstverlening aan bedrijven. Al is het scheppen van ruimte voor bedrijven via nieuwe bestemmingsplannen misschien wel de beste dienstverlening.

** Een nieuwe gemeente met een herkenbare zilverstad Schoonhoven*
Het is op dit moment nog onduidelijk of, hoe en in welk tempo de gemeentelijke herindeling zich gaat voltrekken. Hoe dan ook vinden wij het van belang om de herkenbaarheid en nationale en internationale bekendheid van de zilverstad Schoonhoven te bevorderen. Het imago van Zilverstad is dermate uniek in Nederland en daarbuiten dat dit de nodige aandacht verdient. Ook de aanwezige “zilverinfrastructuur” van goud- en zilversmeden, vakschool, museum verknoopt met de boeiende historie van de stad, wordt daarom waar mogelijk versterkt. Dit is voor diverse voorzieningen op het gebied van zilverkunst, middenstand, horeca, onderwijs etc. van groot belang.

Financieel toezicht provincie op gemeente
Vanaf het moment dat de provincie het Herindelingsontwerp Krimpenerwaard heeft vastgesteld, staan de K5-gemeenten onder een verscherpt, preventief toezicht. Dit toezicht is er op gericht om de beoogde nieuwe gemeente niet op te zadelen met nadelige gevolgen van besluitvorming die voorafgaand aan het fusiemoment in de individuele gemeenten plaats vindt.

Daarnaast echter kan nog steeds preventief toezicht worden ingesteld op basis van een begroting met een structureel tekort. Voor een goedkeurend oordeel over de begroting dient de begroting 2012 in evenwicht te zijn of dient het aannemelijk te zijn dat het evenwicht in de meerjarenraming wordt bereikt. De uitkomst van de begroting geeft jaarlijks een positief resultaat, waarbij de beoogde saneringen concreet zijn ingevuld en de saldo’s ons in staat stellen om verwachte kortingen op rijksuitkeringen voor specifieke taken op te kunnen vangen.

Voorstel
Wij stellen u voor de programmabegroting 2012 vast te stellen en de meerjarenramingen vast te leggen als uitgangspunt voor het meerjarig beleid.

Burgemeester en wethouders van Schoonhoven,

De wnd. secretaris,	de burgemeester,
Mr. M.C. van Es	A.F. Bonthuis

Programmabegroting 2012
Programmaplan

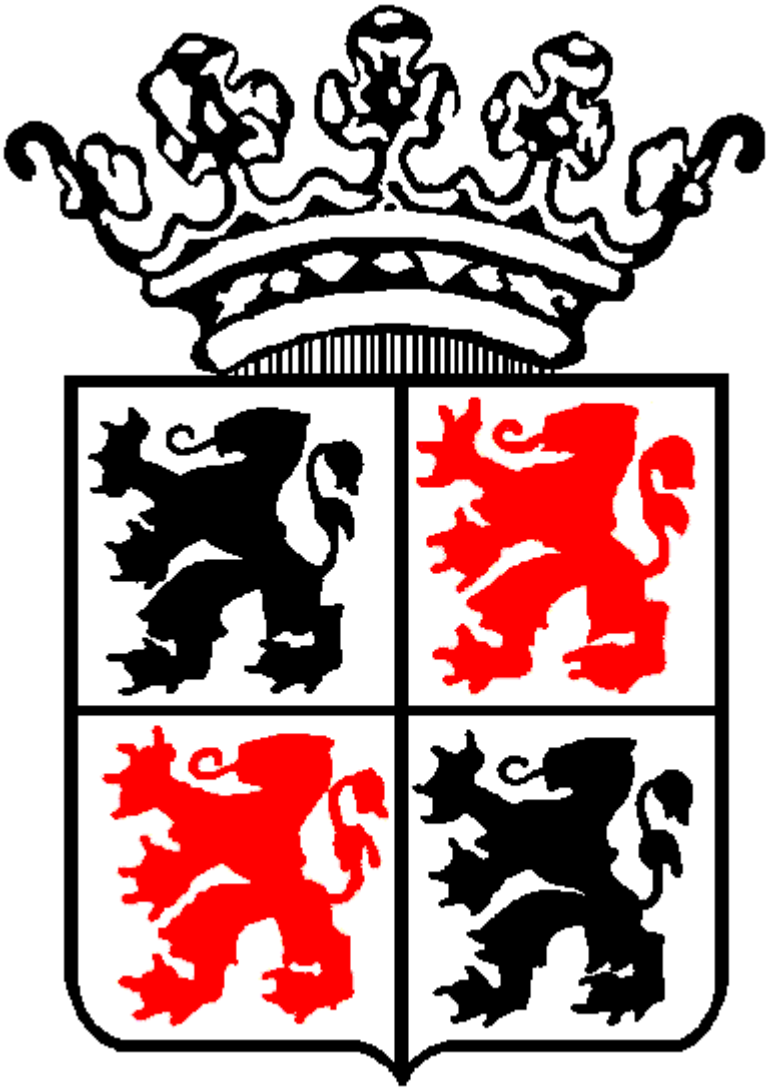

Programma Openbaar bestuur

De sleutelwoorden voor de bestuurscultuur binnen de gemeente Schoonhoven zijn: transparantie, participatie en communicatie. De bestuurscultuur dient er voor te zorgen dat inwoners vroegtijdig bij besluitvorming worden betrokken, dat er een open en eerlijke communicatie kan plaatsvinden waarin ruimte is voor initiatieven van de inwoners en dat nieuwe technieken worden aangewend om inwoners op een snelle en eenvoudige wijze toegang te verschaffen tot betrouwbare en relevante informatie. Dit alles met als doel: een tijdige en goede betrokkenheid van burgers bij het openbaar bestuur en een goede dienstverlening aan burgers.

Het herindelingsproces binnen de Krimpenerwaard moet leiden tot de start van de nieuwe gemeente. De nieuwe gemeente dient bestuurskrachtig te zijn, goed toegerust en gericht op een goede dienstverlening.

Dit programma is onderverdeeld in de volgende subprogramma´s:

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Openbaar bestuur		€
000	Bestuursorganen	756
004	Representatie	138
006	Bestuursondersteuning raad	130
008	Bestuursondersteuning college	682
010	Burgerzaken	322

Bestuurlijke samenwerking		€
002	Bestuurlijke samenwerking	260

Openbaar bestuur

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Besluitvorming vindt op een democratische wijze plaats en volgens de principes van het dualisme.	We bewaken de procedures en termijnen die relevant zijn voor de besluitvorming.	Naast uitvoering van de formele afspraken en regelgeving op dit punt moet er ook in 2012 op worden gelet dat raad en college ‘oog en oor’ houden voor burgers, bedrijven en instellingen en deze waar nodig ook consulteren/laten participeren.
2. Regelgeving willen we verminderen, stroomlijnen en vereenvoudigen op alle gebieden waar de gemeente optreedt (deregulering).	We beperken de lasten voor burgers, bedrijfsleven en de gemeente zelf die uit regelgeving voortvloeien.	Het verder reduceren van administratieve lasten zoals overeengekomen in het Bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten. Dit betekent blijven werken aan het waar mogelijk verder samenvoegen of vereenvoudigen van producten en procedures. Dit moet vervolgens resulteren in het nog effectiever en efficiënter inrichten van de ambtelijke organisatie.

3. Burgers hebben vertrouwen in de dienstverlening.	We beantwoorden brieven binnen zes weken, of geven binnen twee weken aan wanneer we verwachten dat de brief is afgehandeld. We verhelpen meldingen over de openbare ruimte in de woonomgeving binnen tien dagen.	Naast het blijven uitvoeren van de in het Realisatie-plan verbetering dienst-verlening 2008-2012 vastgestelde normen en doelstellingen, vergt het opzetten van een brede publieksbalie (klantcontact-centrum) in 2012 een grote inzet.
	We verbeteren de digitale dienstverlening en breiden deze uit.	Deze inzet geldt ook voor het up-to-date houden en uitbreiden de digitale dienstverlening
	Jaarlijks stelt de burgemeester een Burgerjaarverslag op. In het Burgerjaarverslag wordt aan de burger verantwoording afgelegd over (het niveau van) de dienstverlening.	Ook in 2012 wordt het Burgerjaarverslag geïntegreerd in de gemeentegids. Nut en noodzaak kan aan de orde komen indien de wetgever beslist om het Burgerjaar-verslag als verplichting uit de Gemeentewet te halen.
4. Burgers zijn betrokken bij (het besturen van) de stad Schoonhoven.	We houden de wijk- en buurtverenigingen in stand. Via overleg met het Stedelijk platform stimuleren wij de activiteiten van deze verenigingen.	We gaan – mede in relatie tot het 1e prestatieveld WMO – door met wijk- en buurtbezoeken. Dit doen we in samenwerking met wijk- en buurtverenigingen en belanghebbenden zoals de woningbouwvereniging.

Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. De voorgestelde herindeling leidt op uiterlijk 1 januari 2013 tot de start van de nieuwe gemeente. De nieuwe gemeente is bestuurskrachtig, goed toegerust en gericht op een goede dienstverlening.	We brengen in de voorbereiding op de herindeling nadrukkelijk de volgende aandachtspunten naar voren: - Een adequate oplossing voor de financiële vraagpunten die resteren na het herindelingsadvies; - Een eigen aanpak voor de kleinstedelijke problematiek in Schoonhoven; - Handhaving van de centrum/regio functie van Schoonhoven op het gebied van winkelvoorzieningen, onderwijs en toerisme; - Bijzondere aandacht voor de cultuurhistorische betekenis van zilverstad Schoonhoven.	Gelet op het huidige standpunt van de Minister is het (verder) onderbouwen van de noodzaak van de herindeling conform het raadsbesluit een 1e prioriteit. Dit krijgt gestalte via met name overleg en briefwisseling met provincie en K5 colleges. De uitvoeringsorganisatie om te komen tot de nieuwe Krimpenerwaardgemeente en het daarbij behorende bestuur en de ambtelijke organisatie, is inmiddels al in grote lijnen voorbereid. Afhankelijk van de snelheid van wetgeving wordt in 2012 de verdere uitwerking ter hand genomen en voor besluitvorming voorgelegd.

2. We komen op een democratische wijze tot besluitvorming binnen de GR-K5, ISMH en de overige verbonden partijen. Via samenwerking met overige gemeenten worden de begrotingen van de verbonden partijen beheerst.	We controleren verbonden partijen op basis van de controlekaders die we hebben ontwikkeld. We adviseren portefeuillehouders over voorgelegde vergaderstukken van gemeenschappelijke regelingen. We bereiden in K5-verband vergaderingen van gemeenschappelijke regelingen voor en brengen zoveel mogelijk één standpunt naar voren.	Waar nodig dienen we zienswijzen, moties en andere wijzigingsvoorstellen in op de overgelegde jaarplannen, begrotingen en jaarrekeningen/-verslagen. Dit vindt grotendeels plaats in samenwerking met de griffie ter besluitvorming/ uitvoering aan de gemeenteraad.
3. We maken gebruik van de kansen en mogelijkheden die "Europa" ons biedt.	We zoeken en maken gebruik van netwerken om toegang te krijgen tot Europese subsidies.	In K5-verband is afgesproken om het 'Europatraject' voort te zetten, nu dit in ISMH-verband is beëindigd.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Openbaar bestuur

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Openbaar bestuur	2.487	2.327	2.234	2.231	2.180	2.163
Bestuurlijke samenwerking	267	236	260	264	264	264
Totaal lasten	**2.754**	**2.563**	**2.494**	**2.495**	**2.444**	**2.427**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Openbaar bestuur	206	201	206	206	206	206
Bestuurlijke samenwerking	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**206**	**201**	**206**	**206**	**206**	**206**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Openbaar bestuur	2.281	2.126	2.028	2.025	1.974	1.957
Bestuurlijke samenwerking	267	236	260	264	264	264
Totaal saldo voor bestemming	**2.548**	**2.362**	**2.288**	**2.289**	**2.238**	**2.221**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	22	-	15	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**2.526**	**2.353**	**2.273**	**2.289**	**2.238**	**2.221**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

<u>Lasten</u>

€	-90.000	We ramen minder uren op de ondersteuning van het bestuur waardoor de doorberekening van overhead lager is dan in 2011.
€	24.000	De bijdrage aan de GR-K5, onderdeel bestuur en secretariaat, is hoger. Het verschil ontstaat doordat de primaire begroting 2011 lager is dan de bijgestelde versie, welke als basis dient voor de begroting 2012. Over de gehele begroting van de GR-K5 bezien bezuinigt zij bijna drie procent.

Programma Openbare orde en veiligheid

Voor veel inwoners is veiligheid een belangrijk maatschappelijk thema. Veiligheid behoort tot de basiskwaliteiten die de overheid haar burgers moet bieden. De bevordering van veiligheid is een gezamenlijke taak op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Dit vraagt grote inzet van alle betrokken instanties en diensten maar evenzeer van de burgers om vanuit hun verantwoordelijkheid een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de veiligheid. Tegen deze achtergrond is in de vijf Krimpenerwaardgemeenten een Integraal Veiligheidsbeleid opgezet en heeft de raad het Integraal Handhavingsbeleid vastgesteld.
Tevens is besloten tot de vorming van een regionale brandweer Hollands Midden. De brandweerpost in Schoonhoven blijft hierin gehandhaafd.

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Openbare orde en veiligheid		€
100	Openbare orde en veiligheid	188
101	APV/bijzondere wetten	74
102	Brandweer	747
104	Rampenbestrijding	88
106	Overige beschermende maatregelen	11

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Inwoners ervaren een objectief en subjectief veilig woon-, werk- en leefmilieu.	We hanteren de volgende speerpunten om de objectieve en subjectieve veiligheid te vergroten: - Bestrijden van (jeugd-) overlast; - Invoeren van burgernet; - Alcohol- en drugsbeleid; - Veiligheid in en overlast rond de horeca; - We maken ons sterk voor het openhouden/bemensen van de politiepost.	We bestrijden de jeugdoverlast via de zogenoemde Beken kleurmethodiek. We zijn de Burgernet-campagne inmiddels gestart. We hebben al enige honderden inwoners als deelnemer geregistreerd! De politie ondersteunt het alcohol- en drugsbeleid door regelmatig preventieve controles uit te voeren en de handel in drugs extra aandacht te geven. We hebben in de tweede helft van 2011 bikers (boa's) ingezet. Eind 2011 evalueren we deze inzet en bezien of de inzet mot en kan worden gecontinueerd. De politiepost wordt sinds augustus 2011 twee middagen per week bemenst door de wijkagenten.

	We zetten de Gemeentelijk Opsporingsambtenaren en de milieucontroleur in voor toezicht- en handhavingstaken.	In uitvoering.
	We participeren in het opstellen van het politieteamjaarplan.	In uitvoering.
	We bepalen in overleg met de politie de “hotspots” waar regelmatig wordt gecontroleerd.	In uitvoering, de bikers voeren extra controles uit.
	We trainen de rampenbestrijdingsorganisatie en houden deze op sterkte.	In uitvoering, iedere medewerker oefent tenminste eens per jaar de eigen rampentaak.
	We houden rampenplannen actueel en praktisch toepasbaar.	We actualiseren tweemaandelijks de rampenplannen.
	Van elk bij ons bekend bouwwerk hebben wij de desbetreffende gebruiksvergunning aanwezig en beschikbaar.	We verstrekken en controleren de gebruiks-vergunningen conform de Brandbeveiligingsverordening 2010.
2. Overlast en vernielingen worden verminderd.	We zetten de Gemeentelijk Opsporingsambtenaren en de milieucontroleur in voor toezicht- en handhavingstaken.	In uitvoering conform vastgesteld handhavingsbeleid.
	We maken de inwoners bewust van de omvang en de gevolgen van vandalisme. Hiervoor publiceren we per kwartaal de vandalismethermometer.	We publiceren de kosten van vernielingen op de gemeentepagina in Het Kontakt.
3. Iedereen heeft toegang tot een compleet overzicht van externe veiligheidsrisico’s binnen de gemeente.	We leveren alle benodigde informatie voor de instandhouding van de digitale risicokaart van Zuid-Holland.	De milieudienst voert alle ISOR en RRGS gegevens bij wijze van pilot in het systeem in. De provincie bepaalt momenteel de benodigde (gewijzigde) PREVAB-codes, daarna kan invoer verder plaats vinden.
	We bieden via de gemeentelijke website volledig inzicht in aanwezige veiligheidsrisico’s.	De website biedt via een link naar de risicokaart een overzicht van de aanwezige veiligheidsrisico’s.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Openbare orde en veiligheid

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Openbare orde en veiligheid	1.045	1.122	1.115	1.103	1.103	1.102
Totaal lasten	**1.045**	**1.122**	**1.115**	**1.103**	**1.103**	**1.102**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Openbare orde en veiligheid	24	7	7	7	7	7
Totaal baten	**24**	**7**	**7**	**7**	**7**	**7**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Openbare orde en veiligheid	1.021	1.115	1.108	1.096	1.096	1.095
Totaal saldo voor bestemming	**1.021**	**1.115**	**1.108**	**1.096**	**1.096**	**1.095**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**1.021**	**1.115**	**1.108**	**1.096**	**1.096**	**1.095**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

<u>Lasten</u>

€	-15.000	De bijdrage aan de Regionale Brandweer en GHOR Hollands Midden is, als gevolg van de opgelegde bezuiniging, € 15.000 lager uitgevallen. Dit is iets meer dan twee procent.
€	-12.000	Bij de vaststelling van de kadernota is besloten om, na afloop van het huidige contract, niet langer een milieucontroleur in te huren. Hierdoor nemen vanaf 2013 de lasten jaarlijks met € 11.500 af.

Programma Ruimtelijke ordening, economie en toerisme

Ruimtelijke Ordening
Om Schoonhoven als aantrekkelijke woonplaats te behouden en te versterken investeren we in de ruimtelijke ordening van de stad. Het gaat dan vooral om de woningbouwprojecten Thiendenland II, Hooijkaas, de Zilverstadlocatie, de Bol-locatie en de herstructurering van Noord.
Daarnaast werken we aan een aantal kleinere inbreidingslocaties en aan bestemmingsplannen waaronder nieuwe plannen voor de woonwijken Oost en Noord.
We zien de participatie van burgers en belangenorganisaties zoals historische en archeologische verenigingen en de realisatie van een evenwichtige woonmarkt als speerpunten in deze investeringen. Hierdoor wordt de uiteindelijke kwaliteit bevorderd en krijgen we een nog mooier Schoonhoven.

Economie en toerisme
We willen aantrekkelijk zijn voor ondernemers en recreanten, zij brengen de stad mede tot leven en zorgen voor een positieve economische ontwikkeling. De gemeente geeft aan deze ambitie inhoud door de inzet van een bedrijfsfunctionaris als intermediair tussen de gemeente en de bedrijven, het afleggen van bedrijfsbezoeken, de vorming van een nieuw bedrijventerrein in Zevender en het scheppen van condities voor de revitalisering van het bedrijfsterrein in Noord.

Dit programma is onderverdeeld in de volgende subprogramma´s:

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Ruimtelijke ordening		€
800	Ruimtelijk beleid	290
802	Volkshuisvesting	69
806	Stads- en dorpsvernieuwing	2
810	Bouwzaken	463
814	Vastgoedinformatie	9
818	Grondzaken	-
520	Monumentenzorg	123

Economie		€
300	Ambulante en detailhandel	6
304	Bedrijfscontacten	85
308	Nutsbedrijven	18

Toerisme		€
528	Gemeentelijke evenementen	21
530	Bevordering toerisme	79
534	Media	5

Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Er is een evenwichtige woningmarkt; een woningsector met een veelzijdig product dat goed aansluit op de verschillende leefstijlen, woonfasen en financiële mogelijkheden van de inwoners van Schoonhoven.	We geven de komende jaren bijzondere aandacht aan de speerpunten Hooikaas, Zevender Thiendenland II, de Bol-locatie, de stadsvernieuwing in Noord en de Krom.	<u>Zevender-Thiendenland II</u> We starten de voorbereiding voor het bouwrijp maken. Verder werken we de planproducten uit. <u>Hooijkaas</u> Wij verwachten dat het project wordt gerealiseerd, dit is afhankelijk van de verkoop. Werkzaamheden concentreren zich op het toezien op de uitvoering <u>Bol-locatie</u> Wij verwachten dat het project wordt gerealiseerd, dit is afhankelijk van de verkoop. Werkzaamheden concentreren zich op het toezien op de uitvoering <u>MFA Thiendenland II</u> Het is de bedoeling de ontwikkeling/ontwerp van het project aan te besteden en het voorlopig ontwerp uit te werken. <u>Stadsvernieuwing Noord</u> We werken de stedenbouwkundige en financiële kaders voor dit project uit en stellen deze vast. <u>Zilverstad</u> We werken de stedenbouwkundige en financiële kaders voor dit project uit en stellen deze vast. Het ontwerp-bestemmingsplan wordt opgesteld. <u>Kommer</u> Het bestemmingsplan kan wordt opgesteld en de procedure voor dit project kan worden doorlopen. <u>De Krom</u> De provincie saneert De Krom, sloopt de opstallen richt het gebied opnieuw in.

	Met de woningcorporatie QuaWonen maken we (meerjarige) prestatieafspraken over huisvesting van starters, jongeren, senioren en vluchtelingen.	We voeren het met QuaWonen gesloten prestatiecontract voor de periode 2010 – 2013 uit.
2. Bestemmingsplannen zijn conform de (nieuwe) Wet op de ruimtelijke ordening uiterlijk 1 juli 2013 actueel; niet ouder dan tien jaar.	We stellen nieuwe bestemmingsplannen op voor de aflopende bestemmingsplannen en voor het realiseren van (woningbouw)projecten.	We stellen het bestemmingsplan Oost vast. We maken het ontwerp Bestemmingsplan Noord. Verder actualiseren we de verouderde bestemmingsplannen voor de gebieden AZS en Scheepmakershaven.
3. De monumentale binnenstad blijft behouden.	Op basis van het monumentenbeleid wijzen we gemeentelijke monumenten aan. Conform het beheer- en onderhoudsplan uitvoering geven aan het beheer en onderhoud van Rijksmonumenten die eigendom van de gemeente zijn.	Groot onderhoud aan de toren van de Bartholomeuskerk. Voorbereiding/start uitvoering groot onderhoud aan de Veerpoort.
4. Toezicht & handhaving	Er vindt op adequate wijze toezicht en handhaving plaats	We maken een jaarplan.

Economie

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Schoonhoven is een interessante vestigingsplaats voor midden- en kleinbedrijf.	We intensiveren de promotie en acquisitie van Schoonhoven als vestigingsplaats.	Belangrijk in dit kader is vooral de betrokkenheid van de gemeente Schoonhoven bij de ontwikkeling van het nieuwe bedrijventerrein Zevender. (startende) Ondernemers die de gemeente Schoonhoven benaderen met vragen of voor advies worden verder bijgestaan door de bedrijfscontactfunctionaris. Voornemen is ten slotte weer meer plaatselijke bedrijven te bezoeken (dus op locatie).
	We ontwikkelen nieuwe bedrijventerreinen en houden aanwezige terreinen in goede staat.	Wat betreft het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein Zevender zijn er nauwe contacten met marktpartijen omtrent uitwerking van de plannen, verkoop van de grond en concrete invulling.

		Ten aanzien van de bestaande terreinen wordt voor zowel Schoonhoven-Oost als Schoonhoven-Noord gewerkt aan een actueel bestemmingsplan. Ten aanzien van laatstgemeld terrein is reeds een verkenningennotitie geschreven en vastgesteld die als input dient en vooralsnog als toetsingskader voor initiatieven.
	We organiseren kontakten met de diverse platforms waarin ondernemers zijn samengebracht om als aanspreekpunt te fungeren voor vraag en antwoord. Zo willen wij de dienstverlening richting ondernemers verbeteren.	We spreken op reguliere basis met georganiseerde verbanden, zoals de Ondernemers Kring Schoonhoven en ook in bredere setting via Stichting de Waarden van Schoonhoven (het Citymanagement). Verder onderhouden we contacten met de Kamer van Koophandel en voeren we overleg in regionaal (ISMH) alsmede subregionaal (K5) verband.
2. Inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd om in een kleinschalige opzet een bedrijf te starten.	We zetten de gelden in die we hebben ontvangen voor de verplaatsing van Hasco Lakfabrieken en de daarmee gepaard gaande verdwijning van arbeidsplaatsen.	De lopende deelprojecten betreffen de nieuwe opzet van de Nationale Zilverdag en het onderzoek naar werkplaatsen in het Zilvermuseum Schoonhoven. Het is de bedoeling ten aanzien van het resterende budget verder te zoeken naar invulling.

Toerisme

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Door een aantrekkelijke recreatieve omgeving groeit de sociaal-economische positie van de toeristisch-recreatieve sector.	Via Citymanagement wordt Schoonhoven gepromoot, worden evenementen met een Schoonhovens karakter georganiseerd en worden meer bezoekers aangetrokken tot de stad Schoonhoven.	We hebben in 2011 aan de opzet van een integrale visie op Recreatie en Toerisme voor Schoonhoven gewerkt. Het is de bedoeling om in 2012 de uitwerking daarvan op te starten. Dit heeft een herschikking van de in te zetten middelen tot gevolg, maar ook dienen op verschillende terreinen nieuwe onderlinge afspraken te worden

		gemaakt. Zo is in de nota aandacht voor het Citymanagement Schoonhoven en het Groene Hart Bureau voor Toerisme (waar de plaatselijke VVV-vestiging onder valt). De concrete actiepunten blijken na vaststelling van het nieuwe beleid. In K5-verband is het Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme geëvalueerd. Afgesproken is, dat K5-brede zaken op dit terrein vanuit de K5-organisatie worden opgepakt/begeleid. Er is nauwe samenwerking met de gemeente Schoonhoven (ook in relatie tot ons nieuwe beleid).
	We stellen een toeristisch aanbod samen van de stad Schoonhoven en het natuurlijke Krimpenerwaard.	Vergelijk het bovenstaande.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Ruimtelijke ordening, economie en toerisme

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Ruimtelijke ordening	1.675	1.278	1.338	1.346	1.338	1.346
Economie	144	160	145	145	145	145
Toerisme	102	118	105	105	105	105
Totaal lasten	**1.921**	**1.556**	**1.588**	**1.596**	**1.588**	**1.596**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Ruimtelijke ordening	209	349	382	452	332	332
Economie	36	36	37	37	37	37
Toerisme	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	**245**	**385**	**419**	**489**	**369**	**369**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Ruimtelijke ordening	1.466	929	956	894	1.006	1.014
Economie	108	124	108	108	108	108
Toerisme	102	118	105	105	105	105
Totaal saldo voor bestemming	**1.676**	**1.171**	**1.169**	**1.107**	**1.219**	**1.227**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	294	-	-	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**1.382**	**1.171**	**1.169**	**1.107**	**1.219**	**1.227**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

Lasten

€	-21.000	We ramen in 2012 minder advieskosten dan in 2011. Dit komt grotendeels omdat er in 2011 incidentele budgetten zijn opgenomen voor het maken van prestatieafspraken met QuaWonen en voor het opstellen van een visie op recreatie en toerisme.
€	54.000	We rekenen komende jaren meer uren toe aan dit programma als gevolg van extra inspanningen die worden verricht. Hierdoor stijgen de doorbelaste kosten van overhead.

Baten

€	32.000	We houden rekening met de verwachte bouwstroom, hierdoor stijgen de legesinkomsten voor bouwvergunningen in 2012 en 2013 ten opzichte van 2011. Vanaf 2014 verwachten we weer lagere legesopbrengsten. Dit heeft te maken met de pieken in de meerjarenplanning als gevolg van de diverse bouwprojecten.

Programma Schoon en groen

Schoon en groen handelt over de leefbaarheid van de stad. De gemeente heeft hierin een grote verantwoordelijkheid vanwege de vastgestelde taken omtrent onder andere huisvuilverwijdering en het onderhoud van openbaar groen. Toch kan de gemeente het niet alleen. Participatie van burgers is een belangrijk aspect in het leefbaar houden van de stad en participatie wordt derhalve georganiseerd via de wijk- en buurtverenigingen en inspraak wordt zeer op prijs gesteld.

Specifiek voor het vervangen van slechte rioolstrengen geldt dat de nieuwe uitvoeringswijze – een nieuw riool wordt niet meer onderheid – wordt voortgezet. Dit is mogelijk door het gebruik van andere materialen. De nieuwe uitvoeringswijze is kostenbesparend, wat rechtstreeks invloed heeft op de hoogte van het rioolrecht.

Dit programma is onderverdeeld in de volgende subprogramma´s:

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Straat- en huisvuil		€
706	Huisvuildienst	-174
708	Afvalverwijdering	160

Milieu		€
710	Rioleringen	-203
712	Milieu	387
702	Plaagdierenbestrijding	2

Wijk- en buurtbeheer		€
714	Algemene begraafplaats	-
522	Openbaar groen	651
532	Speelplaatsen	77
801	Wijk- en buurtbeheer	15
527	Volkstuinen	9

Straat- en huisvuil

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Een schone leefomgeving voor de inwoners van Schoonhoven.	We zorgen voor een goede en adequate inzameling van huisvuil en het terugdringen van zwerfvuil.	We zamelen in de wijken Noord en Oost met mini-containers afwisselend het restafval en het GFT-afval in. Wekelijkse inzameling in de binnenstad middels huisvuilzakken. Doorontwikkelen van inzameltechnieken.
	We bestrijden het zwerfvuil.	Wekelijkse routes van de buitendienst.
	We dringen het aantal illegale vuilstortingen terug.	Door regelmatig controles uit te voeren met ondersteuning van de GOA. Illegale dumpplekken regelmatig controleren.

Milieu

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. De veiligheid van de inwoners en kwaliteit van het milieu is gewaarborgd in het geval van een milieucalamiteit.	We hebben een goed functionerend vergunning- en handhavingstelsel op grond van de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming. Hierdoor worden gevaarlijke situaties zover als mogelijk voorkomen.	In uitvoering, in samenwerking met de milieudienst van het ISMH.
2. De gezondheid van inwoners en kwaliteit van milieu is gewaarborgd op het gebied van hygiëne.	We hebben een goed functionerend rioolstelsel voor de afvoer van afval- en hemelwater.	In uitvoering op basis van het rioolbeheersplan.
3. Vermindering van de vraag naar fossiele energiedragers en daarmee komen tot een vermindering van de CO2-uitstoot binnen onze gemeente.	We willen energiebesparing bij de eindgebruikers stimuleren. Verder willen we het gebruik van duurzame energiebronnen toepassen en stimuleren.	- We maken bij nieuwbouwprojecten afspraken met ontwikkelaars over energiezuinig en duurzaam bouwen. - We communiceren via onder andere onze website actuele informatie en tips met betrekking tot energiebesparing. - We organiseren workshops en bijeenkomsten voor bedrijven over dit onderwerp.

Wijk- en buurtbeheer

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Een kwalitatief goede woonomgeving voor de inwoners van de gemeente Schoonhoven.	We voeren het onderhoud aan het openbaar groen uit op basis van op basis van vastgestelde kwaliteitsnormen.	We voeren jaarlijks het groenbestek uit.
	We creëren veilige en goed bereikbare speel- en ontmoetingsplaatsen op zichtlocaties, afgestemd op de behoeften van de doelgroep.	We laten jaarlijks een functionele en een veiligheidsinspectie door een gespecialiseerd bedrijf uitvoeren. Daarnaast voeren we maandelijks de visuele inspectie uit door de eigen buitendienst aan de 37 speellocaties in Schoonhoven.
2. Inwoners zijn bij hun wijk betrokkenheid via wijk- en buurtverenigingen.	We ondersteunen de wijk- en buurtverenigingen.	Dit doen we door onder andere regulier buurtoverleg wat drie maal per jaar met afdeling Stadsbeheer plaatsvindt.
	We gebruiken de uitkomsten van wijkbezoeken om de doelstellingen en uitwerkingen van gemeentelijk beleid te	In uitvoering.

	toetsen en eventueel aan te passen.	
	We betrekken inwoners bij de planvorming en werkzaamheden in het openbaar gebied, direct of via wijk- en buurtverenigingen.	In uitvoering.
3. Een nette algemene begraafplaats met voldoende begraafcapaciteit.	De begraafplaats wordt uitgebreid.	We onderzoeken de mogelijkheden en de consequenties inzake de beoogde uitbreiding.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Schoon en groen

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Straat- en huisvuil	1.334	1.331	1.356	1.356	1.356	1.356
Milieu	1.669	1.679	1.751	1.760	1.760	1.760
Wijk- en buurtbeheer	916	892	936	861	872	851
Totaal lasten	**3.919**	**3.902**	**4.043**	**3.977**	**3.988**	**3.967**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Straat- en huisvuil	1.392	1.302	1.370	1.406	1.406	1.406
Milieu	1.403	1.486	1.565	1.575	1.575	1.575
Wijk- en buurtbeheer	137	165	185	185	184	184
Totaal baten	**2.932**	**2.953**	**3.120**	**3.165**	**3.165**	**3.164**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Straat- en huisvuil	- 58	29	-14	-50	-50	-50
Milieu	266	193	186	186	186	186
Wijk- en buurtbeheer	779	727	751	676	687	667
Totaal saldo voor bestemming	**987**	**949**	**923**	**812**	**823**	**803**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	17	17	75	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**970**	**932**	**848**	**812**	**823**	**803**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

<u>Lasten</u>

€	92.000	We hebben de toevoeging aan de voorziening riolering verhoogt ten opzichte van 2011. De hoogte is bepaald aan de hand van het uitgangspunt van kostendekkendheid.
€	75.000	We hebben in 2012 een eenmalig krediet opgenomen om beschermende maatregelen voor het stadspark te kunnen realiseren. Dit krediet wordt ten laste gebracht van de reserve Projecten in de openbare ruimte.
€	-40.000	We rekenen komende jaren minder uren toe aan dit programma. Hierdoor dalen de doorbelaste kosten van overhead.

Programma Wegen en water

Wegen en water maken mobiliteit van, naar en in Schoonhoven mogelijk. Een goede ontsluiting van de stad is in het belang van onze burgers en bedrijven, een goede ontsluiting van specifiek de binnenstad is ondermeer van belang voor de bezoekers van onze stad. Mobiliteit kan echter ook ongewenste effecten met zich meebrengen, in de binnenstad valt dan te denken aan ongewenst verkeer en een hoge parkeerdruk. Om de leefbaarheid in Schoonhoven te vergroten dienen er maatregelen te worden getroffen om de mobiliteit te garanderen en de ongewenste effecten tegen te gaan.
Wegen en water betekent ook noodzakelijk onderhoud om mobiliteit te kunnen garanderen. Dit programma gaat met name in op het beleid omtrent mobiliteit, de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen gaat in op het onderhoud.

Dit programma is onderverdeeld in de volgende subprogramma´s:

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Wegen		€
202	Wegen	1.626
204	Straatverlichting	287
206	Gladheidsbestrijding	26
208	Verkeer	103
220	Afrasteringen	8
012	Huisnummering en straatnaamgeving	16

Water		€
212	Havens	70
218	Waterkering en afwatering	194

Wegen

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Een leefbare binnenstad door vermindering van de verkeer- en parkeerdruk.	We leggen buiten het centrum parkeervoorzieningen aan, rekening houdend met een goede regulering en parkeerrouting via de ringweg.	We leggen parkeerplaatsen aan op de locatie Dika oost, Buiten de Veerpoort.
2. De straten en wegen zijn verkeersveilig.	We passen maatregelen toe in het kader van Duurzaam Veilig om de veiligheid te waarborgen en/of te verhogen. We behouden een kwalitatief goed wegenstelsel.	We voeren het meerjarig onderhoudsplan en de daarmee gepaard gaande verkeersmaatregelen uit. In 2012 staan de volgende wegen opgenomen op de meerjarenplanning wegen: Copernicussingel, Edisonstraat, Galileïplein, Huygensplein, Provenierstraat en Oude Haven (gelijktijdig met de kademuren),fietspad Lekdijk-Oost en het Borghleenpad.

Water

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. De gemeentelijke havens en watergangen bieden goede aan- en afmeerfaciliteiten en zijn veilig in gebruik.	We behouden de aanwezige kades. Hiervoor voeren we onderhoud en vervanging uit op basis van het meerjaren onderhoudsplan.	In uitvoering conform beheersplan.
	Zo mogelijk breiden we de faciliteiten uit ten behoeve van schepen.	In uitvoering.
	Watergangen worden onderhouden op basis van het Baggerplan.	In uitvoering conform het baggerplan.
2. Kunstwerken functioneren goed en zijn veilig in gebruik.	We behouden een goed stelsel van bruggen, duikers en beschoeiingen. Hiervoor voeren we onderhoud en vervanging uit op basis van het meerjaren onderhoudsplan.	In uitvoering conform het beheersplan.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Wegen en water

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting			
			2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Wegen	1.725	2.111	2.066	1.660	1.644	1.644
Water	317	330	311	311	310	310
Totaal lasten	**2.042**	**2.441**	**2.377**	**1.971**	**1.954**	**1.954**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Wegen	1	-	-	-	-	-
Water	44	46	47	47	47	47
Totaal baten	**45**	**46**	**47**	**47**	**47**	**47**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Wegen	1.724	2.111	2.066	1.660	1.644	1.644
Water	273	284	264	264	263	263
Totaal saldo voor bestemming	**1.997**	**2.395**	**2.330**	**1.924**	**1.907**	**1.907**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	258	638	406	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**1.739**	**1.757**	**1.924**	**1.924**	**1.907**	**1.907**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

Lasten

€	206.000	We hebben een hogere bijdrage aan de voorziening wegen opgenomen, conform de meerjarenplanning.
€	-232.000	In 2011 zijn voor € 638.000 kredieten opgenomen voor incidentele projecten zoals het parkeerterrein bij Dika west, renovatie Doelenplein en het openbaar toilet locatie Buiten de Veerpoort. We ramen deze budgetten niet meer vanaf 2012, omdat we er van uit gaan dat deze investeringen zijn afgerond. Wel ramen we in 2012 een eenmalig nieuw krediet van € 400.000, voor aanleg van een parkeerterrein bij Dika Oost. Hierdoor zijn de lasten in 2012 per saldo lager ten opzichte van 2011. Vanaf 2013 nemen de lasten nog verder af in verband met het vervallen van het eenmalige krediet van € 400.000. Tegenover de hogere lasten staan inkomsten in de vorm van bijdragen uit reserves.

Programma Lokaal sociaal beleid en accommodaties

Lokaal sociaal beleid, kunst en cultuur en het in stand houden van accommodaties bevordert een leefbaar en sociaal Schoonhoven. Waar de gemeente een rol heeft in beleidsmatige en uitvoerende zin – bijvoorbeeld het beleid omtrent en de inrichting van de openbare ruimte – treedt zij actief in gesprek met burgers. Waar de gemeente geen primaire rol vervult ondersteunt zij organisaties die wel die primaire rol hebben. Veelal is deze ondersteuning financieel van aard.

Het programma is onderverdeeld in de volgende subprogramma´s:

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Welzijn		€
500	Welzijn algemeen	154
506	Bevordering sport	50
626	Ontwikkelingssamenwerking	23
630	Jeugd	144

Kunst en cultuur		€
502	Bibliotheek	253
514	Bevordering kunst	49
518	Oudheidkunde/musea	134
519	Carillon	18

Accommodaties		€
508	Binnensportaccommodaties	257
510	Buitensportaccommodaties	60
512	Zwembad	198
637	Gebouw Jan Kortland	17
913	Eigendommen niet publieke dienst	306

Integratie		€
622	Integratie	23
629	Inburgering	84

Welzijn

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Elk kind is in staat om zich naar zijn vermogens te ontwikkelen. Om die ontwikkeling mogelijk te maken zijn belemmeringen en bedreigingen weggenomen.	We zetten een centrum op voor jeugd en gezin (CJG), waar in een brede zin ondersteuning wordt verleend bij de groei en ontwikkeling van kinderen. Met dit centrum verstevigen we de inzet op het preventieve jeugdzorgbeleid.	We investeren, in samenwerking met de coördinatie CJG en het regionale proces, in scholing over de visie en werkwijze één gezin één plan. We maken in de subsidieovereenkomsten prestatieafspraken rondom de samenwerking en werkwijze.
	We laten via de website www.jonginschoonhoven.nl en het jongerenwerk de jeugd deelnemen aan de ontwikkeling van Schoonhoven tot een ook voor hun prettige woongemeente.	We plaatsen polls op de website jonginschoonhoven.nl We plaatsen online enquêtes op voor de jeugd relevante beleidsontwikkelingen We besteden extra aandacht aan het werven van deelnemers aan bovenstaande polls en enquêtes.
	We onderzoeken de oprichting van een jeugdraad, zoals is vastgelegd in de Jeugdnota en bevestigd in het coalitieakkoord.	
	We pakken bedreigingen in de ontwikkeling van jongeren, zoals de drugs- en alcoholproblematiek, in een vroeg stadium aan. We pakken bedreigingen in de ontwikkeling van jongeren, zoals de drugs- en alcoholproblematiek, in een vroeg stadium aan. We versterken de samenwerking tussen het onderwijs (primair en voortgezet onderwijs) en de dienstverlening vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin. We investeren in de voorschoolse voorzieningen voor jonge kinderen met een (taal)achterstand.	In voortdurend overleg met partners en sleutelfiguren wordt (extra) aandacht besteed aan voor de jeugd actuele en relevante onderwerpen. In voortdurend overleg met bijvoorbeeld stichting jeugd en jongerenwerk, de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar, Kwadraad (jeugdmaatschappelijk werk) wordt (extra) aandacht besteed aan voor de jeugd actuele en relevante onderwerpen. Op basis van de resultaten van de pilot 1 Loket (aansluiting onderwijs en zorg) worden actiepunten concreet uitgewerkt. We versterken de toeleiding van kinderen met een taalachterstand door huisbezoeken te laten uitvoeren en gepast

		enthousiasmerend materiaal te ontwikkelen. Denk hierbij aan een filmpje om ouders, die moeilijker bereikbaar voor te lichten over de mogelijkheden in Schoonhoven. We voeren sterker regie op samenwerking tussen de voorschoolse voorzieningen en de jeugdgezondheidszorg. Hierdoor kan outreachend gewerkt worden in het bereiken van ouders.
	We bereiden ons in regionaal verband voor op de decentralisatie van de jeugdzorg.	We krijgen zo veel mogelijk inzicht in kerncijfers(startfoto) We ontwikkelen een visie op veranderende wetgeving en gemeentelijke verantwoordelijkheden. We bereiden de decentralisatie van de 1e fase concreet voor.
	De gemeente voert vanuit haar verantwoordelijkheid regie op de preventieve jeugdzorg. In het kader van de ontwikkelingen rond Passend Onderwijs (verantwoordelijkheid van de schoolbesturen) stemt de gemeente de zorg af op en rond de scholen.	De resultaten van de pilot 1-Loket implementeren in reguliere zorgwerkwijze. Scholen stimuleren en aanmoedigen om de resultaten van de pilot 1 Loket te implementeren in hun interne werkwijze.
2. Sportdeelname speelt een belangrijke rol in het brede kader van jeugd- en gezondheidsbeleid, in het bijzonder voor jeugdigen en allochtonen.	We implementeren de vastgestelde sportnota, of te wel het procesmatig en/of planmatig invoeren van vernieuwingen of veranderingen.	We gaan verder om met het PSS en de sportverenigingen de maatschappelijke doelen uit de sportnota gestalte te geven. Hierbij denken wij aan combinatiefuncties; aanbod van schoolsportactiviteiten samen met het Jeugd- en Jongerenwerk en de SKOS. Het instellen van een schoolsportcommissie met inbreng vanuit het PSS, het VO en BO.
3. Vrijwilligersorganisaties vervullen een belangrijke rol en worden steeds belangrijker door de verschillenden bezuinigingen die landelijk doorgevoerd gaan worden.	We stimuleren mensen om vrijwilligerswerk te gaan/blijven doen en zorgen dat vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties ondersteunt worden. De sport speelt bij dit onderdeel een steeds belangrijkere rol.	Een vorm bedenken waarin de verbinding sport en jeugd vormgegeven kan worden.

4. De sociale cohesie in Schoonhoven is versterkt. De gemeente heeft hier een stimulerende rol in, in het kader van de WMO.	We stimuleren inwoners van Schoonhoven om zich vanuit de eigen kracht van de buurt in te zetten voor de onderlinge sfeer, de samenhang tussen buurtbewoners en de zorgzaamheid naar elkaar.	Eenvoudige buurtinitiatieven worden financieel ondersteund door de gemeente. De gemeente stimuleert, activeert en ondersteunt buurtinitiatieven die gericht zijn op het stimuleren van de zorgzaamheid.

Kunst en cultuur

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Kunst en cultuur is beschikbaar en bereikbaar voor iedereen.	We geven structureel vorm aan cultuureducatie.	We geven het actiepunt Educatie samen met het Kunst- en Cultuurnetwerk verdere invulling.
	We maken cultuur toegankelijk voor lastiger te bereiken doelgroepen, zoals jongeren en de Marokkaanse gemeenschap.	In overleg met het Kunst- en Cultuurnetwerk richten wij ons specifiek op de Marokkaanse gemeenschap.
	We koesteren en faciliteren culturele instellingen en verenigingen.	We blijven werken aan het, binnen onze mogelijkheden, ondersteunen van culturele instellingen en verenigingen.
	We organiseren en stimuleren evenementen die de gemeentelijke doelstellingen ondersteunen.	We maken het Kunst- en Cultuurnetwerk beter zichtbaar.
	We bieden via de bibliotheek een toegankelijk kennis-, informatie-, educatie- en ontmoetingscentrum.	We onderzoeken samen met het bestuur van de Basisbibliotheek de toekomstvisie van de bibliotheek.
2. Schoonhoven profileert zich als zilverstad.	We versterken het imago van Schoonhoven als zilverstad.	We zoeken hierbij samenwerking met alle toeristische organisaties en partners in zilver.
3. Het cultuurhistorie wordt in stand gehouden en versterkt.	We houden via ons monumentenbeleid ons historisch centrum in stand en breiden het waar mogelijk uit.	Door uitvoering te geven aan de monumenten verordening en monumenten nota wordt dit beleid zichtbaar gemaakt.
	We richten ons via het monumentenbeleid op het behoud van zilverwerkplaatsen en andere aan de zilverindustrie gerelateerde objecten.	Het Kunst- en Cultuurnetwerk onderzoekt hoe hieraan vervolg kan worden gegeven.
4. De gemeente regisseert, faciliteert en stimuleert het cultuurbeleid.	We hebben een Kunst- en Cultuurnetwerk. Het netwerk legt een verbinding tussen onze doelstellingen en de betrokken verenigingen en instellingen.	We gaan door met het ingezette beleid. In overleg met het Kunst- en Cultuurnetwerk vindt een evaluatie plaats.

Accommodaties

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Scholen, verenigingen en individuen beoefenen op een veilige wijze activiteiten in gemeentelijke sportaccommodaties.	We houden de kwaliteit van de diverse binnen- en buitensportaccommodaties op het huidige niveau.	We houden de accommodaties, binnen de hiervoor beschikbare middelen, op het huidige niveau.
2. Gemeentelijke accommodaties dragen bij aan de verwezenlijking van onze beleidsdoelen.	We stellen met scholen, verenigingen en overige gebruikers de roosters van de binnensportaccommodaties op. We brengen indirecte subsidies transparanter in beeld.	We zoeken in goed overleg met het onderwijsveld naar de mogelijkheden. Met name vanuit het voortgezet onderwijs is sprake van een toenemende vraag naar gymnastiekuren. We stellen een overzicht op van alle indirecte subsidies.
3. Sporthal De Meent wordt gerenoveerd.	We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de sporthal aan te passen aan de wensen van de gebruikers (scholen en verenigingen) zodanig dat de hal voldoet aan de eisen van deze tijd.	We passen de hal aan, zodat de accommodatie arbo-technisch is verbeterd en het energieverbruik wordt verminderd.

Integratie

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Allochtonen nemen volledig deel aan het maatschappelijk verkeer, aan de hand van het gemeentelijk inburgerings- en integratiebeleid en eigen verantwoordelijkheid.	We bieden vertegenwoordigers van de Marokkaanse gemeenschap de gelegenheid deel te nemen aan diverse fora zoals de WMO adviesraad en het Marokkaans Netwerk Schoonhoven.	De uitkomsten van de pilot Participatiegraad van Schoonhovense Marokkanen worden geïmplementeerd.
	We bieden via het migrantenspreekuur en een migrantenconsulent de mogelijkheid om alle mogelijke vragen omtrent wonen, zorg en welzijn weg te nemen.	We onderzoeken de mogelijkheid om op termijn de migranten in Schoonhoven gebruik te laten maken van de reguliere ouderenconsulent bij het SWOS.
2. Maatschappelijke instellingen nemen eigen, directe verantwoordelijkheid voor de integratie van allochtonen.	We stimuleren initiatieven die de integratie bevorderen en maken prestatieafspraken met instellingen.	Al Moustakbal zoekt en vindt actief samenwerkingspartners (SWOS, bibliotheek, kinderopvang en onderwijs) om maatschappelijke participatie van Marokkaanse Schoonhovenaren te bevorderen.
	We fungeren als aanspreekpunt voor deze instellingen.	

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Lokaal sociaal beleid en accommodaties

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Welzijn	479	359	378	358	337	331
Kunst en cultuur	512	513	511	496	496	469
Accommodaties	1.156	1.328	1.278	1.273	1.262	1.208
Integratie	105	106	107	107	107	107
Totaal lasten	**2.252**	**2.306**	**2.274**	**2.234**	**2.202**	**2.115**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Welzijn	7	8	8	8	8	8
Kunst en cultuur	56	57	57	57	57	57
Accommodaties	955	430	440	440	440	440
Integratie	10	3	-	-	-	-
Totaal baten	**1.028**	**498**	**505**	**505**	**505**	**505**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Welzijn	472	351	370	350	329	323
Kunst en cultuur	456	456	454	439	439	412
Accommodaties	201	898	838	833	822	768
Integratie	95	103	107	107	107	107
Totaal saldo voor bestemming	**1.224**	**1.808**	**1.769**	**1.729**	**1.697**	**1.610**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	414	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	104	4	4	4	4	4
Totaal saldo na bestemming	**1.534**	**1.804**	**1.765**	**1.725**	**1.693**	**1.606**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

<u>Lasten</u>

€	30.000	We ramen in 2012 meer welzijnsuren die worden besteed aan het realiseren van genomen besluiten inzake toekomstige bezuinigingen. Deze extra urenbesteding betekent dat aan andere programma's minder uren worden toegerekend.
€	-10.000	Conform besluitvorming bij de begroting 2010-2013 neemt de meerjarige taakstelling op de opbrengsten van accommodaties met € 10.000 toe in 2012. In 2013 is nog eenmaal een verhoging van de taakstelling met € 20.000.
€	-50.000	We hebben vooralsnog een taakstelling opgenomen van € 50.000 vanwege de te realiseren bezuiniging op het zwembad. Vervolg is nu om de bezuiniging daadwerkelijk in te vullen met besluiten.

Programma Onderwijs

Dit programma is niet verder onderverdeeld in subprogramma´s.

Producten en saldi per product (x € 1.000)

Onderwijs		€
404	Openbaar voortgezet onderwijs	-
410	Lokaal onderwijs algemeen	1.704
412	Volwasseneneducatie	-
634	Kinderopvang	144

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Elk kind is in staat om zich naar zijn vermogens te ontwikkelen. Hiervoor nemen we belemmeringen en bedreigingen weg.	We versterken het preventieve jeugdbeleid en de één-kind-één-plan aanpak. We dragen zorg voor een effectief schoolmaatschappelijk werk en schoolbegeleiding.	Zie actiepunten in programma Lokaal Sociaal Beleid.
	We zorgen dat speciaal onderwijs bereikbaar is via het leerlingenvervoer.	Het contract met de vervoerder loopt af, verlenging is mogelijk. In de loop van 2012 nemen we hier een besluit over.
2. Het primair onderwijs biedt aansluiting op vervolgonderwijs en op de maatschappij.	We voeren de leerplichtwet nauwkeurig en adequaat uit, zodat iedere leerplichtige een basis krijgt om een vervolg aan te kunnen.	We hebben deze taak overgedragen aan het bureau leerplicht van het ISMH. Jaarlijks geven we in overleg met dit bureau specifieke aandacht aan de dag van de leerplicht.
3. Onderwijshuisvesting voldoet aan de wettelijke eisen en is geschikt voor de diverse typen van onderwijs.	We realiseren in Thiendenland II een multifunctionele accommodatie waar onderwijs en kinderopvang worden gevestigd. We onderzoeken of mogelijk inadequate huisvesting kan worden weggenomen, bijvoorbeeld via de realisatie van unilocaties.	PCPO Krimpenerwaard, het schoolbestuur van De Rank, heeft een bedrag aangevraagd voor realisatie van een unilocatie. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat de Rank Oost wordt afgestaan en de Rank West met de benodigde extra ruimte wordt uitgebreid. Conform de onderwijsverordening is het schoolbestuur bouwheer en verantwoordelijk voor de uitvoering van eventueel toegekende plannen. Het schoolbestuur maakt grove ontwerpplannen in het najaar van 2012. Het

		echte werk (en investering van tijd en geld) wordt door het schoolbestuur pas gestart bij toekenning van de voorziening via het Huisvestingsplan (HVP) 2012. Eerder heeft dit vanwege de grote onzekerheid geen zin.
4. We creëren voor jonge kinderen in kindercentra en peuterspeelzalen een veilige, stimulerende omgeving met aandacht voor taalachterstand.	We zetten middelen die we ontvangen voor Onderwijs Achterstandenbeleid in voor de diverse instrumenten binnen dit kader.	De schakelklas en de voorschoolse educatie zullen binnen de beschikbare middelen voortgaan. De pilot loopt de komende jaren door.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Onderwijs

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Onderwijs	10.344	8.480	1.848	1.813	1.734	1.692
Totaal lasten	**10.344**	**8.480**	**1.848**	**1.813**	**1.734**	**1.692**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Onderwijs	8.863	6.507	-	-	-	-
Totaal baten	**8.863**	**6.507**	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Onderwijs	1.481	1.973	1.848	1.813	1.734	1.692
Totaal saldo voor bestemming	**1.481**	**1.973**	**1.848**	**1.813**	**1.734**	**1.692**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	65	500	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	-	595	-	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**1.416**	**1.878**	**1.848**	**1.813**	**1.734**	**1.692**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

Lasten

€	6,5 mln.	Door verzelfstandiging van de bestuurscommissie voor het voortgezet onderwijs staan de lasten (en baten) niet langer geconsolideerd opgenomen in de gemeentelijke begroting.

Baten

€	6,5 mln.	Door verzelfstandiging van de bestuurscommissie voor het voortgezet onderwijs staan de baten (en lasten) niet langer geconsolideerd opgenomen in de gemeentelijke begroting.

Programma Werk, inkomen en zorg

Dit programma is onderverdeeld in de volgende subprogramma´s:

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Werk		€
600	Wet werk en bijstand	691
612	Werkgelegenheid	74

Inkomen		€
602	Minimabeleid	248

Zorg		€
700	Volksgezondheid	612

Werk

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Afhankelijkheid van een uitkering is beperkt doordat uitkeringsgerechtigden terug worden geleid naar de arbeidsmarkt.	We voeren vanuit de maatwerk gedachte met alle uitkeringsgerechtigden een intakegesprek. Dit gesprek vormt de basis voor een individueel niet vrijblijvend in te zetten traject. Door middel van monitoring volgen we de uitkeringsgerechtigde. We betrekken het bedrijfsleven bij het proces om de uitstroom te bevorderen. Hierbij maken we gebruik van diverse instrumenten.	We bieden met ondersteuning van de participatieladder en financiering vanuit het Participatiebudget een uitkeringsgerechtigde een traject aan op zijn/haar niveau. We benaderen maatschappelijke organisaties zoals onderwijs en het bedrijfsleven actief met als doel samen met hen de trajecten en scholingsmogelijkheden zo effectief mogelijk vorm te geven. We spelen in op arbeidsmarktontwikkelingen. We bieden nazorg aan (kleine) werkgevers bij het in dienst nemen van een cliënt.
2. We stimuleren individuele ontwikkeling gericht op stapjes naar reguliere arbeid.	We stimuleren degenen die langere tijd of blijvend op een uitkering zijn aangewezen, om maatschappelijk actief te zijn.	We hanteren het systeem van de “participatieladder” om zo doorstroom naar maatschappelijke activering vorm te geven. Het steunpunt vrijwilligerswerk kan daarbij behulpzaam zijn.

Inkomen

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Stille armoede en sociale uitsluiting wordt voorkomen.	We leiden inwoners met een laag inkomen naar een financieel en maatschappelijk verbeterde stabiele situatie.	We geven met maatschappelijke organisaties proactief voorlichting via de ons beschikbare kanalen.
	We handelen aanvragen om inkomensondersteuning vlot en zorgvuldig af.	Afhandeling van aanvragen om een uitkering of een bijdrageregeling handel;en we volgens de afgesproken (Awb) termijnen af. Eenvoudige aanvragen worden door het snelloket binnen negen werkdagen afgehandeld.
	We verstrekken zodanige informatie over inkomensondersteuning dat iedere inwoner op de hoogte kan zijn van het aanbod aan voorzieningen.	Aan de hand van de evaluatie van het minimabeleid wordt de informatieverstrekking meer versimpeld en verduidelijkt, waarbij e-dienstverlening een rol speelt. De maatschappelijke organisaties worden bij deze hierbij betrokken.
2. Inwoners kunnen voorzien in de algemene bestaanskosten.	We verstrekken gerechtigden een uitkering om te voorzien in de algemene bestaanskosten.	We nemen binnen acht weken na ontvangst van een aanvraag een besluit op een uitkeringsverzoek.

Zorg

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Inwoners van Schoonhoven hebben optimale kansen op een gezond bestaan.	We streven naar een zo “hartveilig” Schoonhoven.	Inmiddels zijn er vier AEDS aanwezig in Schoonhoven. Dit betekent dat er voor de inwoners van Schoonhoven een AED bereikbaar is binnen een straal van 500 meter.
	Uitvoering geven aan het lokaal gezondheidsbeleid.	We voeren alcohol & drugsprojecten uit, vooral gericht op preventie. Hierbij betrekken we partners zoals de Brijderstichting, verslavingszorg, GGD, politie, St. Jeugd- en Jongerenwerk.
	We voeren samen met partners als de Vierstroom Zorgring en de GGD de jeugdgezondheidszorg uit.	

2. De dienstverlening van de gezondheidsdiensten wordt uitgebreid.	We werken aan de realisatie van een gezondheidscentrum in Schoonhoven. In dit centrum komen zowel zorgvragers als zorgaanbieders bij elkaar.	Inventariseren wat er is, wat er komt, wat en hoe dit binnen dit centrum vormgegeven kan worden.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Werk, inkomen en zorg

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Werk	5.229	4.760	4.584	4.541	4.550	4.550
Inkomen	329	292	289	289	289	289
Zorg	496	614	612	612	612	612
Totaal lasten	**6.054**	**5.666**	**5.485**	**5.442**	**5.451**	**5.451**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Werk	4.043	3.884	3.820	3.820	3.820	3.820
Inkomen	22	41	41	41	41	41
Zorg	249	265	-	-	-	-
Totaal baten	**4.314**	**4.190**	**3.861**	**3.861**	**3.861**	**3.861**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Werk	1.186	875	764	721	730	730
Inkomen	307	251	248	248	248	248
Zorg	247	349	612	612	612	612
Totaal saldo voor bestemming	**1.740**	**1.475**	**1.624**	**1.581**	**1.590**	**1.590**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**1.740**	**1.475**	**1.624**	**1.581**	**1.590**	**1.590**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

Lasten

€	-165.000	De omvang van de uit te betalen uitkeringen wordt lager ingeschat op grond van het aantal cliënten, waardoor een voordeel ontstaat ten opzichte van 2011.

Baten

€	-265.000	Als gevolg van overheveling van specifieke uitkering naar de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is geen inkomst meer geraamd vanuit de uitkering Centrum voor Jeugd en Gezin. Op Financiering en algemene dekkingsmiddelen zijn nu hogere inkomsten.

Programma maatschappelijke ondersteuning

Subprogramma´s, producten en saldi per product (x € 1.000)

Individuele voorzieningen		€
624	Maatschappelijke ondersteuning	1.078
620	Gehandicapten	728

Collectieve voorzieningen		€
618	Ouderen	198
616	Maatschappelijk werk	213

Individuele voorzieningen

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. Inwoners zijn zelfredzaam en nemen zelfstandig deel aan het maatschappelijk verkeer.	We bieden inwoners via het Wmo-loket toegang tot maatschappelijke ondersteuning. De eigen verantwoordelijkheid van de burger wordt belangrijker.	We voeren de kanteling in van de Wmo. Qua werkzaamheden betekent dit nieuwe verordening, scholing, coaching, communicatie en aanpassing van werkprocessen en aanpassing van formulieren.
2. Inwoners met een beperking zijn zelfredzaam en wonen naar behoefte zelfstandig.	We bieden burgers met een beperking de mogelijkheid zich in Schoonhoven te vestigen. We verbeteren de toegankelijkheid van woningen/gebouwen.	

Collectieve voorzieningen

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. De hulpverlening in brede zin is voor iedereen bereikbaar.	We bieden inwoners eenvoudige toegang tot gespecialiseerde instellingen. De overheveling AWBZ speelt op dit onderdeel een belangrijke rol.	Voorbereidingen treffen om de decentralisatie in Schoonhoven vorm te geven. Daarbij gaat collectief boven individueel.
2. Ouderen zijn zelfstandig en zelfredzaam.	We geven uitvoering aan het Pact van Savelberg ten behoeve van goede huisvesting en dienstverlening aan ouderen.	Onderdeel preventie een grotere rol laten spelen. Het aanbod hierop aanpassen.
	We bieden doelgerichte preventieprogramma's aan om curatieve zorg te beperken.	

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting programma Maatschappelijke ondersteuning

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves						
Individuele voorzieningen	1.825	1.847	1.936	1.879	1.793	1.793
Collectieve voorzieningen	408	500	467	467	450	450
Totaal lasten	**2.233**	**2.347**	**2.403**	**2.346**	**2.243**	**2.243**
Baten exclusief onttrekking aan reserves						
Individuele voorzieningen	130	126	129	129	129	129
Collectieve voorzieningen	14	55	56	56	56	56
Totaal baten	**144**	**181**	**185**	**185**	**185**	**185**
Saldo exclusief mutaties reserves						
Individuele voorzieningen	1.695	1.721	1.807	1.750	1.664	1.664
Collectieve voorzieningen	394	445	411	411	394	394
Totaal saldo voor bestemming	**2.089**	**2.166**	**2.218**	**2.161**	**2.058**	**2.058**
Saldo inclusief mutaties reserves						
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal saldo na bestemming	**2.089**	**2.166**	**2.218**	**2.161**	**2.058**	**2.058**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

<u>Lasten</u>

€	56.000	In 2012 hebben we nog eenmaal middelen geraamd voor de implementatie van vrijwilligersbeleid. Daarna eindigt de driejarige periode waarop is ingezet.
€	-40.000	We hebben vanaf 2012 minder uren hoeven ramen voor het onderdeel Ouderen omdat de werkzaamheden omtrent de realisatie van de Oranjeplaats zijn afgerond.

Financiering en algemene dekkingsmiddelen

De gemeente Schoonhoven legt zichzelf de voorwaarde op een structureel sluitende begroting te presenteren. Dat de begroting structureel sluitend is, is ook een eis van de provincie in haar rol als financieel toezichthouder.

De komende jaren wordt de gemeente geconfronteerd met de gevolgen van forse rijksbezuinigingen. Deze gevolgen nopen tot bezuinigingen op de gemeentelijke begroting. Hiervoor zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd:

- We zonderen geen enkele post op voorhand uit van bezuinigingen;
- We verwachten van gemeenschappelijke regelingen en andere organisaties en instellingen die delen van beleid uitvoeren een evenredig aandeel in de te realiseren bezuinigingsdoelstelling;
- We leggen een zo breed mogelijk pakket aan bezuinigingsvoorstellen voor, waaruit een zo breed mogelijk gedragen keuze gemaakt kan worden.

Producten en saldi per product (x € 1.000)

Financiering en algemene dekkingsmiddelen		€
902	Geldleningen en treasury	-495
903	Plaatselijke belastingen	-1.589
906	Algemene uitgaven en inkomsten	75
907	Uitkeringen Gemeentefonds	-12.658
992	Begroting-/rekeningsaldo	-
214	Gemeenteveer	19
216	Veerrecht	-97
909	Saldi kostenverzameling en verdeling	-17

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?	Actiepunten
1. De financiële situatie van de gemeente Schoonhoven is transparant.	We leveren via de begroting, bestuursrapportages en jaarrekening inzicht in de financiële situatie.	In uitvoering conform de planning en control-cyclus.
2. De meerjarenbegroting is constant sluitend.	We bieden jaarlijks een begroting aan, gestoeld op een gedegen financieel beleid.	In uitvoering conform de planning en control-cyclus.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting Financiering en algemene dekkingsmiddelen

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten exclusief toevoeging aan reserves Financiering en algemene dekkingsmiddelen	540	172	190	168	168	165
Totaal lasten	**540**	**172**	**190**	**168**	**168**	**165**
Baten exclusief onttrekking aan reserves Financiering en algemene dekkingsmiddelen	14.866	14.560	14.952	14.782	14.840	14.471
Totaal baten	**14.866**	**14.560**	**14.952**	**14.782**	**14.840**	**14.471**
Saldo exclusief mutaties reserves Financiering en algemene dekkingsmiddelen	14.326	14.388	14.762	14.614	14.673	14.306
Totaal saldo voor bestemming	**14.326**	**14.388**	**14.762**	**14.614**	**14.673**	**14.306**
Saldo inclusief mutaties reserves Toevoeging aan reserves Onttrekking aan reserves	 139 358	 106 162	 117 158	 99 155	 79 151	 76 141
Totaal saldo na bestemming	**14.545**	**14.444**	**14.803**	**14.670**	**14.745**	**14.371**

Toelichting op de afwijking begroting 2011 – begroting 2012

<u>Baten</u>

€ 562.000	De algemene uitkering is hoger dan in 2011. Dit komt met name door de toevoeging van € 254.000 omdat de rijksbijdrage voor het Centrum voor Jeugd en Gezin een algemene uitkering is geworden en omdat als gevolg van veranderde hoeveelheden de uitkering met € 248.000 is gestegen. Meerjarig daalt de hoogte van de algemene uitkering, van € 182.000 in 2013 tot € 670.000 in 2015.
€ -200.000	De reserves en voorzieningen worden lager als gevolg van onttrekkingen ten behoeve van onder andere investeringen. De lagere saldo's leiden tot lagere renteopbrengsten waardoor een nadeel ontstaat.

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting			
			2012	2013	2014	2015
Lokale heffingen						
onroerende zaakbelastingen	1.516	1.528	1.565	1.617	1.823	1.823
toeristenbelasting	20	21	21	21	21	21
hondenbelasting	61	66	67	67	67	67
precario	20	16	17	17	17	17
Uitkering gemeentefonds	12.411	12.104	12.665	12.483	12.361	11.994
Stelpost onvoorzien	28	53	54	54	54	54
Saldo van de financieringsfunctie	-8	-96	-350	-381	-362	-322
Overige algemene dekkingsmiddelen	719	703	496	456	430	428

De post onvoorziene uitgaven bedraagt structureel € 53.844. De algemene post onvoorzien vervalt gedurende het begrotingsjaar doordat deze tussentijds wordt belast ten gunste van een specifiek programma. Aan het einde van een begrotingsjaar vervalt een eventueel restant van de post onvoorzien naar het resultaat voor bestemming.
Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen. De berekende rente over het eigen vermogen (bespaarde rente eigen vermogen) is ook algemeen dekkingsmiddel, maar valt onder het onderdeel Overige algemene dekkingsmiddelen.

Programmabegroting 2012
Paragrafen

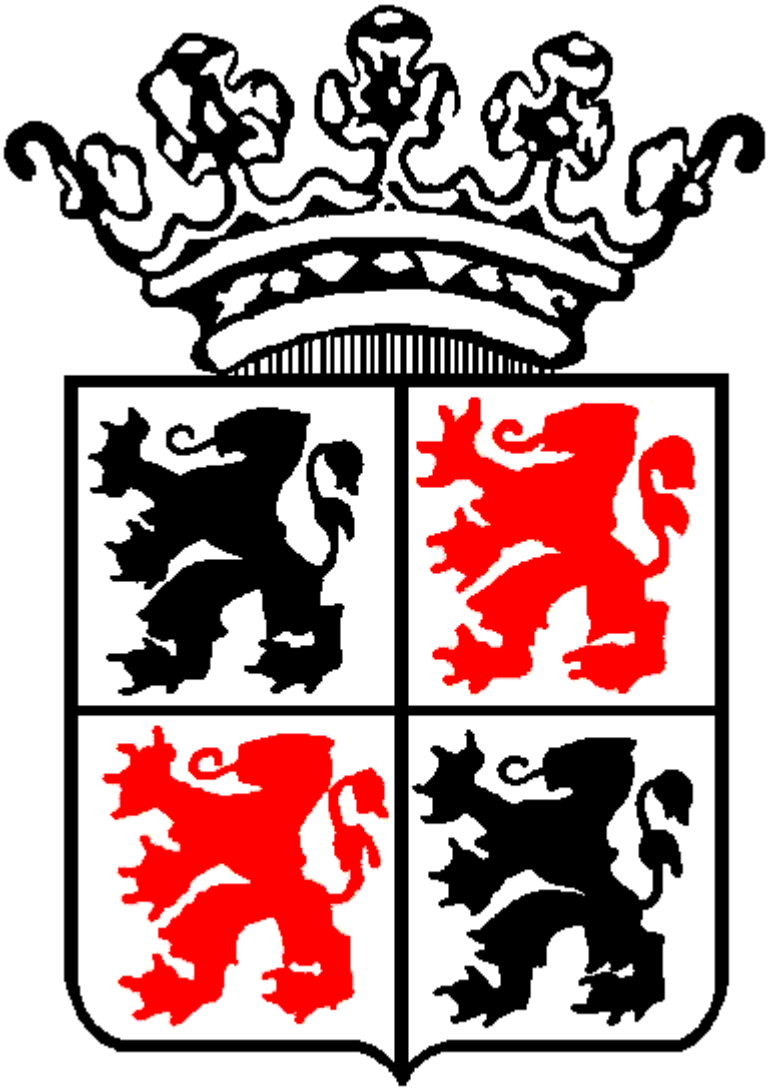

Paragraaf bedrijfsvoering

Programma´s en paragrafen/planning en control cyclus
In de planning en control cyclus hebben de afgelopen jaren meerdere verbeterslagen plaatsgevonden, de belangrijkste mutaties worden hier genoemd.

De opzet van rapportage via de programma's, paragrafen en balans met toelichting zijn aangepast. Door de aanpassing wordt beoogd om meer inzicht en overzicht te bieden. Ook is voor de opmaak meer aansluiting gezocht bij de huisstijl.

De periodieke risicoanalyse is input voor de interne controlewerkzaamheden en de paragraaf weerstandsvermogen. In deze paragraaf worden de risico's afgezet tegen het beschikbare incidentele en structurele weerstandsvermogen. Jaarlijks vindt een update plaats.

Planning en control cyclus in GR K5 verband
Separaat wordt in deze planning en control cyclus aandacht geschonken aan de planning en control cyclus van de GR K5. Schoonhoven is op diverse beleidsterreinen erg afhankelijk van deze gemeenschappelijke regeling. Regelmatig blijkt dat de door de GR K5 geleverde informatie niet aansluit op de gevraagde informatie waardoor knelpunten ontstaan in de gemeentelijke planning en control cyclus.

Personeel en Organisatie
Schoonhoven heeft drie doelstellingen geformuleerd op het terrein van personeel en organisatie. De doelstellingen hebben betrekking op:

- Op peil houden van de gemeentelijke organisatie;
- Het verzuimpercentage onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten houden;
- Het regelmatig voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken met medewerkers.

Het vervullen van enkele functies blijkt moeilijk. Een probleem wat zowel bij grote als kleine gemeenten speelt en veroorzaakt wordt vanwege krapte op de arbeidsmarkt. Om de bedrijfsvoering op deze terreinen niet te schaden is extern ingehuurd. Om de K-5 gemeenten meer op het netvlies van werkzoekenden te krijgen worden de aanwezige vacatures gezamenlijk onder de aandacht gebracht van geïnteresseerden.

De tweede doelstelling heeft betrekking op het verzuimpercentage. In 2010 bedroeg de ziekteverzuimfrequentie 0,98 en het ziekteverzuimpercentage 4,77%. Hiermee is de frequentie gelijk aan 2009, maar het percentage juist iets hoger dan in 2009 (0,35%). Dit houdt in dat er iets minder ziekmeldingen zijn geweest, maar dat het aantal ziektedagen per melding omhoog is gaan; enkele mensen zijn langdurig ziek geweest. Zwangerschappen worden niet meegeteld in dit percentage.

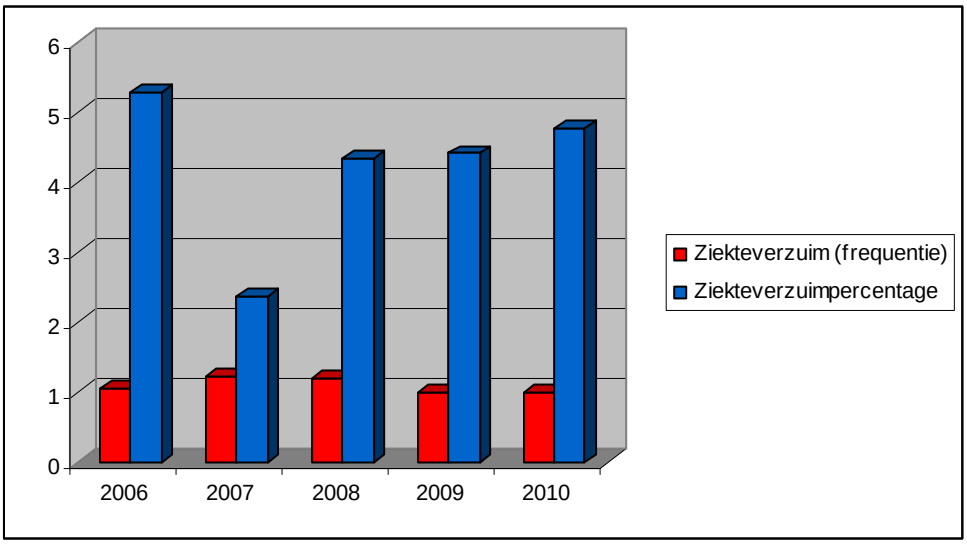

Vanaf 2008 is invulling gegeven aan het regelmatig voeren van functionerings- en beoordelingsgesprekken. Met iedere medewerker wordt jaarlijks tenminste één functioneringsgesprek en één beoordelingsgesprek gevoerd, waarbij standaard de persoonlijke ontwikkeling van de medewerker aan de orde is gekomen en de medewerker gevraagd is naar wensen op het gebied van opleiding. In 2010 en 2011 is gewerkt aan het opstellen van een nieuwe gesprekscyclus, deze treedt in 2012 in werking.

ICT
De afdeling ICT van de GR-K5 is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en de uitvoering van de operationele taken op het terrein van ICT. Per 1 september 2008 zijn de werkplekken vanuit Schoonhoven overgegaan naar de GR-K5.

Dienstverlening/EGEM
In 2009 is een gezamenlijke start gemaakt met de vijf Krimpenerwaard gemeenten om de digitale dienstverlening te verbeteren. Dit lijkt eenvoudig maar is toch moeilijker dan wordt gedacht. Het vraagt namelijk afstemming van de interne werkprocessen van de K5 gemeenten. Inmiddels zijn er al flinke slagen gemaakt. Zo wordt sinds 1 maart 2010 alle inkomende post digitaal verwerkt waarmee de eerste stappen gezet zijn op de weg van digitale verwerking van de poststromen.

Dit is slechts een van de voorbeelden van een ingrijpende operatie die zijn uitwerking heeft op veel gebieden. Verder moet er gedacht worden aan uitbreiding van de webwinkel via de gemeentelijke website tot aan de invoering van de Basisadministratie Gebouwen (BAG) en de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB), Digitale uitwisseling ruimtelijke plannen, de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) waardoor gegevens voor een ieder eenvoudig toegankelijk worden.

Rechtmatigheid
De rechtmatigheidtoets richt zich op de vraag of beheershandelingen in overeenstemming met (interne en externe) wet- en regelgeving zijn verricht en verwerkt. Jaarlijks wordt het normenkader waaraan de rechtmatigheid wordt getoetst geactualiseerd; de interne controles die op basis van dit normenkader plaatsvinden leiden zo tot een verbetering van de interne processen c.q. het aanpassen van de interne regelgeving met als doel uiteindelijk volledig te voldoen aan de rechtmatigheidseisen. Het verbeteren van processen wordt ook sterk in K5 verband uitgevoerd zodat niet iedere gemeente opnieuw het wiel hoeft uit te vinden.
Uiteindelijk geeft de controlerend accountant een oordeel af over de rechtmatigheid en ook zijn bevindingen vormen input voor het verbeteren van interne regelgeving en/of processen.

Doelmatigheid en doeltreffendheid
Een doeltreffendheidsonderzoek is een onderzoek naar de effectiviteit van het gemeentelijk beleid. De centrale vraag luidt hierbij of de gewenste resultaten ook daadwerkelijk worden bereikt. Doelmatigheidsonderzoeken worden gehouden om de efficiëntie van de beleidsuitvoering te meten. Centrale vraag is dan of de gemeentelijke prestaties zijn geleverd tegen de laagst mogelijke kosten bij een bepaald kwaliteitsniveau.
Doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoeken worden in Schoonhoven gecombineerd met elkaar. De doelstelling is om jaarlijks één onderzoek uit te voeren en de gemeenteraad op de hoogte te stellen van de resultaten. In 2010 is het doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoek gericht geweest op de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Inhuur personeel
Het terugdringen van externe ondersteuning houdt nauw verband met het op peil houden van de organisatie. Wanneer vacatures te lang open blijven staan heeft dit negatieve gevolgen voor de bedrijfsvoering en wordt overgegaan op inhuur van externe krachten. Per geval wordt bezien in hoeverre inhuur daadwerkelijk noodzakelijk is.

Arbo
Binnen de K5-samenwerking is in 2009 één uniform arbo-beleidsplan vastgesteld voor de vijf gemeenten en K5-organisatie. De organisaties vertonen qua omvang, taakstelling en inrichting in relatie tot arbeidsomstandigheden grote overeenkomsten. Met samenwerking op dit terrein valt dan ook veel efficiencywinst te boeken.

Een van de activiteiten die voortvloeit uit het arbo-beleidsplan is dat iedere organisatie dient te beschikken over een actuele risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Hiermee zijn de risico's van de arbeid in kaart gebracht met daarbij een beschrijving van de gevaren en risicobeperkende maatregelen. Er heeft een toetsing van het arbo-beleidsplan plaatsgevonden door de Arbo Unie. Bij de toetsing is het model RI&E-toets van de Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg (SKB) gevolgd. Het oordeel van de Arbo Unie is dat de uitwerking in orde is.

Kostentoerekening van indirecte kosten
Indirecte kosten zijn kosten die door de gemeente worden gemaakt, maar niet direct aan één enkel programma zijn toe te schrijven. Om deze kosten toch in de programma's onder te brengen wordt een kostenverdeling gehanteerd. De indirecte kosten worden per afdeling geadministreerd en vervolgens in een tarief per uur uitgedrukt. Via de capaciteitsplanning waarin medewerkers aangeven hoeveel uur aan welk product wordt gewerkt, worden de lasten toegerekend aan de producten. Uitzondering hierop vormen de kosten van huisvesting, deze worden toegerekend aan het bestuur op basis van het aantal vierkante meters en aan de ambtelijke organisatie op basis van het aantal fte's.
De kapitaallasten vormen een aparte groep indirecte kosten. Zij worden wel rechtstreeks doorbelast aan de programma's waarvoor een investering is gepleegd.

De opbouw van de indirecte kosten is als volgt:

Lasten (x € 1.000)	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**
Indirecte personele lasten	3.672	3.636	4.072
Indirecte materiële lasten	4.109	4.337	3.486
Kapitaallasten	1.676	1.836	1.855
Totaal	**9.457**	**9.809**	**9.413**

De indirecte personele lasten in de begroting 2012 zijn € 436.000 hoger dan de bijgestelde begroting 2011. Dit zijn de loonkosten. Deze zijn hoger dan in 2011, omdat in 2011 de budgetten bij vacatures zijn afgeraamd en, op het onderdeel indirecte materiële lasten, beschikbaar zijn gesteld voor de inhuur van derden.

Het voordeel op de indirecte materiële lasten ad € 851.000 wordt voor € 594.000 veroorzaakt doordat in 2011 incidentele budgetten voor de inhuur van derden beschikbaar zijn gesteld. Deze budgetten zijn onder andere tot stand gekomen doordat vacaturegelden beschikbaar zijn gesteld om tijdelijk personeel in te huren. Als gevolg van een lagere verwachte stand van reserves en voorzieningen is de rentelast ruim € 210.000 lager dan in 2011, hetgeen de voornaamste verklaring is voor de rest van het verschil.

Paragraaf GR-K5

In 2001 hebben de gemeenten Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk aan den IJssel, Schoonhoven en Vlist besloten bestuurlijk nauw samen te werken teneinde efficiënter en effectiever te kunnen werken en daardoor de dienstverlening aan de inwoners te verbeteren.
Om dit besluit te effectueren is de gemeenschappelijke regeling K5 (GR-K5) opgericht. Via de paragraaf GR-K5 wordt u geïnformeerd over het beleid en de financiën zoals die in K5- verband zijn afgesproken.

Financiële verantwoording
De vijf Krimpenerwaard gemeenten leveren als volgt een bijdrage aan de GR-K5:

Gemeente (x € 1.000)	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**
Bergambacht	1.172	733	741
Nederlek	2.022	1.347	1.382
Ouderkerk	1.149	713	720
Schoonhoven	1.730	1.193	1.162
Vlist	1.285	788	790
Totaal	**7.358**	**4.774**	**4.795**

Doordat met ingang van 2011 de brandweer geen onderdeel meer uitmaakt van de GR-K5 maar van de regio Midden-Holland is de bijdrage ten opzichte van 2010 fors gedaald. Hiervoor in de plaats komt echter een bijdrage aan de regionale brandweer. Schoonhoven draagt in 2012 € 705.000 bij aan de regionale brandweer. Verder is de bijdrage 2012 van Schoonhoven inclusief € 20.000 die beschikbaar is gesteld voor aanvullende dienstverlening in het kader schuldhulpverlening.

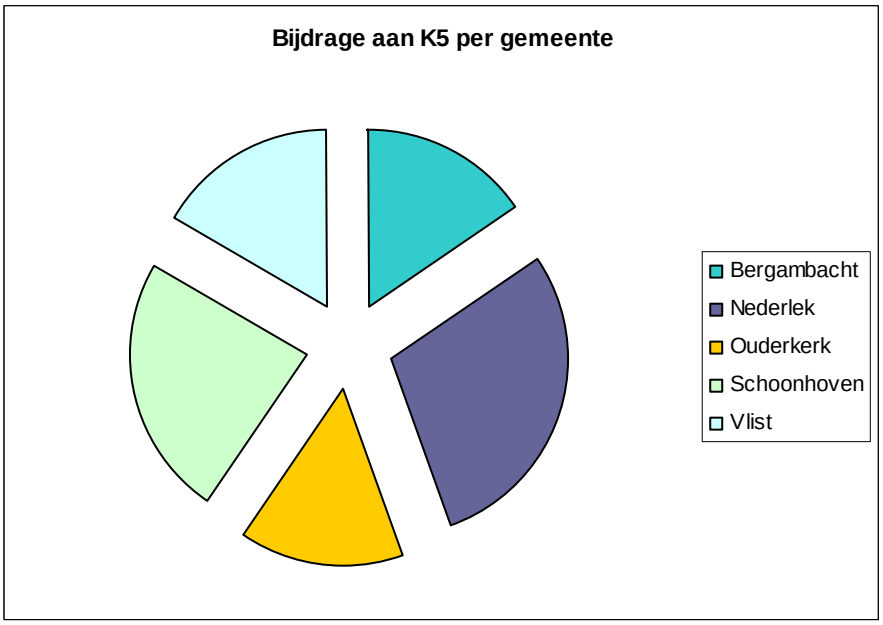

De bijdrage van Schoonhoven aan de GR-K5 is als volgt. Voor een gedetailleerde verschillenanalyse wordt verwezen naar de begroting 2012 van de GR-K5.

Onderdeel (x € 1.000)	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**
Bestuur en secretariaat	116	93	92
Brandweer	517	-	-
Sociale zaken	576	559	563
Onderwijs	81	96	88
Personeel en organisatie	163	177	179
ICT	222	220	194
Apparaatskosten	55	48	47
Totaal	**1.730**	**1.193**	**1.162**

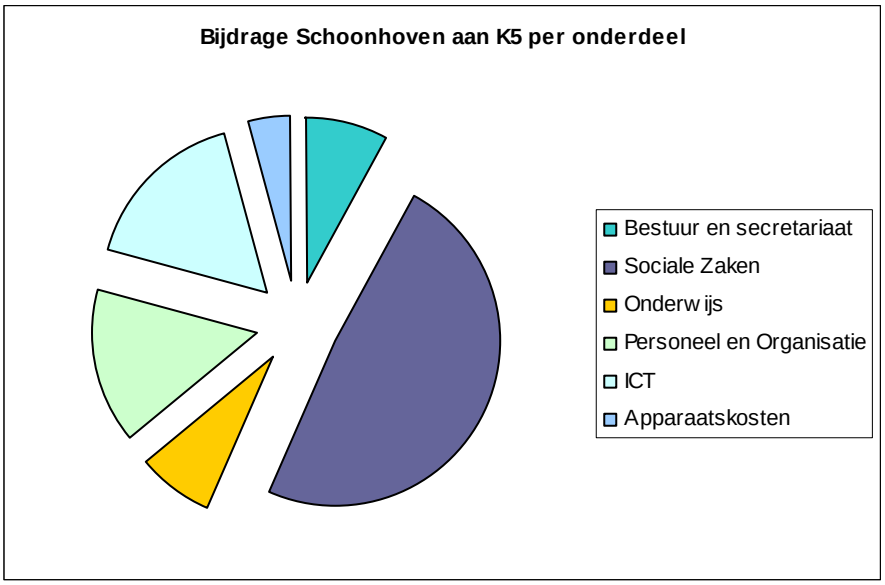

Paragraaf verbonden partijen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als definitie van een verbonden partij: `een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een financieel èn een bestuurlijk belang heeft. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.´

De reden dat met een derde partij dergelijke belangen zijn aangegaan, is vaak om beleid te bewerkstelligen dat niet of niet doeltreffend alleen kan worden uitgevoerd. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partijen. Uiteraard blijft de gemeente Schoonhoven beleidsmatige en/of financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen.
Het onderstaande overzicht omvat dus partijen die (gemeentelijke) taken uitvoeren voor het publiek belang, waar de gemeente Schoonhoven jaarlijks een bijdrage aan betaalt en waarin college- of raadsleden van Schoonhoven bestuurlijk vertegenwoordigd zijn.

Een verbonden partij bestaat in verschillende rechtsvormen. Het kunnen deelnemingen zijn in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen, stichtingen en verenigingen. In onderstaande overzichten wordt op basis van dit verschil een onderscheid gemaakt.

De verbonden partijen, met name de gemeenschappelijke regelingen, zijn in de loop van de tijd veelal aangegaan om de dienstverlening zo efficiënt mogelijk te laten verlopen door met andere partijen een schaalvoordeel te creëren. Bij allen geldt dat de gemeente Schoonhoven enkel de uitvoering van gemeentelijk beleid heeft gemandateerd, de gemeente zelf is verantwoordelijk voor beleidsmatige en financiële kaders ten aanzien van deze partijen.

Het onderstaande overzicht omvat alle verbonden partijen van de gemeente Schoonhoven, gecategoriseerd naar vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen. Van de verbonden partijen is aangegeven welk doel wordt nagestreefd, wat het bestuurlijke en financiële belang is en met welk programma de verbonden partijen corresponderen. Het bestuurlijk belang bij de vennootschappen is uitgedrukt in een percentage van het aantal stemmen in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA), het bestuurlijk belang bij de gemeenschappelijke regelingen is uitgedrukt is het aantal stemmen in het Algemeen bestuur (AB) en/of Dagelijks Bestuur (DB). Ook is voor beide categorieën verbonden partijen de eerste vertegenwoordiger van de gemeente Schoonhoven aangegeven.
Het financiële belang van de vennootschappen is het aandelenkapitaal tegen de nominale waarde per ultimo 2010, bij de gemeenschappelijke regelingen behelst het de bijdrage over 2012.

Vennootschappen

Veerdienst Schoonhoven BV	
Doel:	Instandhouding, beheer en exploitatie van de veerdienst over de Lek tussen Schoonhoven en Gelkenes.
Bestuurlijk belang:	De gemeenteraad treedt op als algemene vergadering van aandeelhouders (AVA), Schoonhoven bezit alle aandelen van deze BV en heeft zo 100% van de stemmen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	De gemeenteraad treedt op als algemene vergadering van aandeelhouders.
Aandelenkapitaal:	€ 969.578 (reguliere en preferente aandelen)
Relatie met programma's:	Wegen en water; Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Cyclus NV	
Doel:	Ophalen en verwerken van huisvuil.
Bestuurlijk belang:	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. Schoonhoven heeft 4% van de aandelen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Wethouder Matheij vertegenwoordigt Schoonhoven in de algemene vergadering van aandeelhouders, tevens heeft hij zitting in het Adviesorgaan Regionaal Afvalbeleid.
Aandelenkapitaal:	€ 127.246
Relatie met programma's:	Schoon en groen.

Oasen NV	
Doel:	Instandhouding, beheer en exploitatie van de drinkwatervoorziening.
Bestuurlijk belang:	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. Schoonhoven heeft 1,6% van het totaal aantal aandelen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Wethouder Matheij vertegenwoordigt Schoonhoven in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Aandelenkapitaal:	€ 5.445
Relatie met programma's:	Ruimtelijke ordening, economie en toerisme; Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Gemeenschappelijke regelingen

Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland						
Doel:	Bevorderen van de ontwikkeling van de regio Midden-Holland door bestuurlijke samenwerking en gezamenlijke behartiging van bepaalde belangen.					
Deelnemers:	Gemeenten Bergambacht, Bodegraven-Reeuwijk, Boskoop, Gouda, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven, Vlist, Waddinxveen en Zuidplas.					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen Bestuur, het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal. Schoonhoven heeft ongeveer 7% van de stemmen.					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Burgemeester Bonthuis vertegenwoordigt Schoonhoven in het algemeen bestuur.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	339.596	311.312	312.914	312.914	312.914	312.914
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	-302.937	0	0	0	0	0
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Openbaar bestuur; Schoon en groen, Lokaal sociaal beleid en accommodaties.					

GR-K5						
Doel:	Een integrale, evenwichtige en harmonische ontwikkeling van het gebied en de samenleving van de Krimpenerwaard; ondersteuning bieden bij het op peil houden van de bestuurskracht en bij de bedrijfsvoering van de individuele K5 gemeenten.					
Deelnemers:	Gemeenten Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist.					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen Bestuur (Krimpenerwaardraad).					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Elke fractie van de deelnemende gemeenten heeft een afvaardiging in de Krimpenerwaardraad, het aantal stemmen van deze vertegenwoordigers is even groot als het aantal leden van de fractie die wordt vertegenwoordigd. Tevens nemen per gemeente twee collegeleden zitting in de Krimpenerwaardraad. Het dagelijks bestuur wordt gevormd uit de collegeleden die zitting hebben in het algemeen bestuur. Voor Schoonhoven zijn dit burgemeester Bonthuis en wethouder Willems.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	1.730.481	1.197.215	1.162.430*	1.171.332	1.176.694	1.177.843
	* inclusief € 20.000 aanvullend voor uitbreiding taken schuldhulpverlening					
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Openbaar bestuur; Openbare orde en veiligheid; Onderwijs; Werk, inkomen en zorg; Ruimtelijke ordening, economie en toerisme.					

Streekarchief Midden-Holland						
Doel:	Uitvoering van de gemeentelijke taken in het kader van de archiefwet.					
Deelnemers:	Gemeenten Bergambacht, Gouda, Krimpen a/d IJssel, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven, Vlist, Waddinxveen en Zuidplas.					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen Bestuur, het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal. Schoonhoven heeft ongeveer 8% van het totaal aantal stemmen.					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Wethouder Willems vertegenwoordigt Schoonhoven in het algemeen bestuur.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	54.058	75.439	69.238	72.061	72.061	72.061
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	52.622	0	0	- 50.364	- 50.364	- 50.364
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Paragraaf bedrijfsvoering.					

Veiligheidsregio Hollands Midden						
Doel:	Belangen behartigen op het terrein van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen en rampen, rampenbestrijding en een gecoördineerde inzet van bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.					
Deelnemers:	Gemeenten Alphen a/d Rijn, Bergambacht, Bodegraven-Reeuwijk, Boskoop, Gouda, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nederlek, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Ouderkerk, Rijnwoude, Schoonhoven, Teylingen, Vlist, Voorschoten, Waddinxveen, Zoeterwoude en Zuidplas.					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen Bestuur, het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal. Schoonhoven heeft ongeveer 2% van het totaal aantal stemmen.					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Burgemeester Bonthuis vertegenwoordigt Schoonhoven in het algemeen bestuur.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	111.092	719.693	705.000	705.000	705.000	705.000
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	0	0	0	0	0	0
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Openbare orde en veiligheid.					

Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg						
Doel:	Gezondheidszorg op het gebied van infectieziekten, jeugd, logopedie en geestelijke gezondheidszorg.					
Deelnemers:	Gemeenten Alphen a/d Rijn, Bergambacht, Bodegraven-Reeuwijk, Boskoop, Gouda, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nederlek, Nieuwkoop, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Ouderkerk, Rijnwoude, Schoonhoven, Teylingen, Vlist, Voorschoten, Waddinxveen, Zoeterwoude en Zuidplas.					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Dagelijks Bestuur, het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal. Schoonhoven heeft ongeveer 2% van het totaal aantal stemmen.					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Wethouder Willems vertegenwoordigt Schoonhoven in het algemeen bestuur.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	417.313	425.208	426.909	426.909	426.909	426.909
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	3.323.000	0	0	0	0	0
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Werk, inkomen en zorg.					

Promen						
Doel:	Op een bedrijfsmatig verantwoorde wijze uitvoering geven aan de Wet Sociale Werkvoorziening alsmede voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling.					
Deelnemers:	Gemeenten Bergambacht, Bodegraven-Reeuwijk, Boskoop, Capelle a/d IJssel, Gouda, Krimpen a/d IJssel, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven, Vlist, Waddinxveen en Zuidplas.					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen Bestuur, elke deelnemende gemeente heeft 1 stem. Schoonhoven heeft ongeveer 8% van het totaal aantal stemmen.					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Wethouder Willems vertegenwoordigt Schoonhoven in het algemeen bestuur.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	23.035	21.909	71.402	22.402	22.402	22.402
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
			0	188.000	235.000	283.000
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Werk, inkomen en zorg.					

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling						
Doel:	Uitvoering van de WOZ, heffing en inning van belastingen.					
Deelnemers:	Gemeenten Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Bergambacht, Bernisse, Boskoop, Brielle, Cromstrijen, Dirksland, Goedereede, Graafstroom, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Korendijk, Liesveld, Nederlek, Nieuw-Lekkerland, Oud-Beijerland, Ouderkerk, Schoonhoven, Strijen, Vlist, waterschap Hollandse Delta en de RAD Hoeksche Waard.					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het Algemeen Bestuur, elke deelnemende gemeente heeft 1 stem en het waterschap heeft 6 stemmen. Schoonhoven heeft ongeveer 3,6% van het totaal aantal stemmen.					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Wethouder Matheij vertegenwoordigt Schoonhoven in het algemeen bestuur.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	84.688	89.564	90.732	90.732	88.946	88.946
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	218.000	-	-	-	-	-
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Financiering en algemene dekkingsmiddelen.					

Natuur- en recreatieschap Krimpenerwaard						
Doel:	Bevordering van recreatiemogelijkheden binnen de Krimpenerwaard.					
Deelnemers:	Gemeenten Bergambacht, Krimpen a/d IJssel, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven, Vlist en provincie Zuid-Holland					
Bestuurlijk belang:	Stemrecht in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur. In het algemeen bestuur heeft Schoonhoven ongeveer 14% van het totaal aantal stemmen en in het dagelijks bestuur heeft Schoonhoven ongeveer 17% van het totaal aantal stemmen.					
Bestuurlijke vertegenwoordiging:	Wethouders Matheij en Willems vertegenwoordigen Schoonhoven in het algemeen bestuur.					
Bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	33.043	35.270	37.036	37.036	37.036	37.036
Jaarresultaat van de gemeenschappelijke regeling:	**Rekening 2010**	**Begroting 2011**	**Begroting 2012**	**Begroting 2013**	**Begroting 2014**	**Begroting 2015**
	150.525	0	0	0	0	0
Bezuinigings-taakstelling:	Schoonhoven heeft alle gemeenschappelijke regelingen een taakstelling opgelegd om te bezuinigen, te beginnen met de nullijn voor 2011, doorlopend naar 5% in 2012 en 10% vanaf 2013. Deze taakstelling is niet gehaald.					
(Financiële) risico's:	-					
Relatie met programma's:	Ruimtelijke ordening, economie en toerisme.					

Financiële risico's verbonden partijen
De financiële risico's van de vennootschappen zijn beperkt tot het aandelenbezit van de gemeente, bij een faillissement van een vennootschap daalt de waarde van dit bezit tot nihil. De financiële risico's van de gemeenschappelijke regelingen hebben geen beperking. Bij een faillissement worden de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling volgens de verdeelsleutel aangeslagen voor eventueel resterende schulden na verkoop van de bezittingen.
Gezien de aard van de werkzaamheden van de verbonden partijen is de kans op een faillissement van zowel de vennootschappen als de gemeenschappelijke regelingen klein, maar niet nihil.

Paragraaf lokale heffingen

Met deze paragraaf wordt inzicht verschaft in de lokale heffingen. Om dit te bereiken wordt onder andere een beeld gegeven van:

- Het beleid op het gebied van de gemeentelijke belastingen;
- De belangrijkste belastingvormen;
- De begrote en de gerealiseerde inkomsten;
- De kostendekkendheid;
- De totstandkoming van de tarieven rioolrecht en afvalstoffenheffing;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid;
- En een aanduiding van de lokale lastendruk.

Het beleid

Lokale heffingen worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel of zijn specifieke rechten voor een bepaalde dienst. Zo zijn de OZB, hondenbelasting en de toeristenbelastingen algemene dekkingsmiddelen, er staat geen direct bestedingsdoel tegenover.
Rioolrechten en afvalstoffenheffing echter zijn rechten, welke een specifiek bestedingsdoel hebben. Voor deze heffingen geldt dat de opbrengst maximaal kostendekkend mag zijn, inclusief de BTW.

In de diverse belastingverordeningen worden per belastingvorm de nadere regels vastgelegd. Jaarlijks worden de verordeningen ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Het betreft de volgende verordeningen:

- Afvalstoffenheffing
- Grafrechten
- Havengelden
- Hondenbelasting
- Leges (onder andere voor burgerzaken en bouw- en woningtoezicht)
- Marktgelden
- Onroerende zaakbelasting
- Precario
- Rioolheffing
- Toeristenbelasting
- Watertoeristenbelasting

Bij het opstellen van de begroting 2012 is rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 2,25%, toe te passen op de diverse tarieven uit bovenstaande verordeningen. Daarnaast geldt voor de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de grafrechten 100% kostendekkendheid als uitgangspunt. Om dit te bereiken worden de tarieven naast de inflatiecorrectie verhoogd met respectievelijk 3%, 3,14% en 9,47%. Deze verhogingen zijn conform de eerdere besluitvorming over de kostendekkendheid.

De geraamde inkomsten
Hieronder treft u een overzicht aan van de realisering en raming van de tarieven en opbrengsten van de belangrijkste heffingen.

Heffing	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Afvalstoffenheffing Eénpersoonshuishouden Meerpersoonshuishouden	 € 136,60 € 273,20	 € 134,03 € 268,06	 € 141,25 € 282,50
Opbrengst (x € 1.000)	1.210	1.226	1.292
Rioolheffing Tarief woningen, eigenaren Tarief niet-woningen, eigenaren	 € 254,96 0,0762%	 € 266,43 0,0796%	 € 280,42 0,0838%
Opbrengst (x € 1.000)	1.401	1.486	1.565
Onroerende zaakbelastingen Tarief woningen, eigenaren	 0,0814%	 0,0859%	 0,0878%
Opbrengst (x € 1.000)	1.005	1.016	1.040
Tarief niet-woningen, gebruikers Tarief niet-woningen, eigenaren	0,1334% 0,1640%	0,1408% 0,1731%	0,1440% 0,1770%
Opbrengst (x € 1.000)	511	512	525
Hondenbelasting Tarief 1e hond Tarief 2e hond e.v.	 € 96,71 € 115,95	 € 98,16 € 117,69	 € 100,37 € 120,34
Opbrengst (x € 1.000)	61	66	67
Toeristenbelasting			
Opbrengst (x € 1.000)	20	21	21
Precariobelasting			
Opbrengst (x € 1.000)	20	16	17
Haven- en kadegelden			
Opbrengst (x € 1.000)	38	39	40
Marktgelden			
Opbrengst(x € 1.000)	31	35	36

Totstandkoming van de tarieven rioolrecht en afvalstoffenheffing
De tarieven rioolrecht en afvalstoffenheffing worden, zoals eerder vermeld, op basis van kostendekkendheid berekend. Om de totstandkoming van deze tarieven inzichtelijk en transparant te laten zijn, is de berekening hiervan opgenomen.

Afvalstoffenheffing
Het uitgangspunt is kostendekkendheid. Hierbij berekenen we de BTW voor 100% door. Om dat te bereiken moet de opbrengst € 174.000 hoger zijn dan de uitgaven voor de afvalinzameling.

Rioolrechten
Het uitgangspunt is kostendekkendheid. Hierbij berekenen we de BTW voor 100% door. Om dat te bereiken, moet de opbrengst € 203.000 hoger zijn dan de uitgaven voor de riolering.

Kostendekkendheid van de tarieven

(x € 1.000)	Kosten	Opbrengsten	Dekkings-percentage 2012	Dekkings-percentage 2011
Afvalstoffenheffing	1.360	1.360	100%*	100%*
Rioolheffing	1.565	1.565	100%*	100%*
Marktgelden	39	36	92%	80%
Grafrechten	184	184	100%	85%
Zwembad	342	145	42%	35%
Sportzalen	444	187	53%	48%
Bouw- en woningtoezicht	553	322	58%	54%
Havens	72	40	56%	59%

* bezien in combinatie met het deel BTW dat wij via de algemene uitkering uit het gemeentefonds op deze onderdelen zijn gekort en doorberekenen via de tarieven.

Beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid
Bij de bepaling of kwijtschelding mogelijk is, wordt uitgegaan van 100% van de genormeerde bijstandsuitkering van de categorie waartoe de aanvrager behoort. Een aanvraag wordt gericht aan en afgehandeld door het S.V.H.W. Voor 2012 ramen we de kosten van kwijtschelding als volgt:

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Hondenbelasting	3	2	2
Afvalstoffenheffing	50	55	56

Aanduiding van de lokale lastendruk
De grafiek “Ontwikkeling brutowoonlasten K5” geeft een beeld van de ontwikkeling van de gemiddelde brutowoonlasten per gemeente binnen de K5 over de jaren 2006-2011.

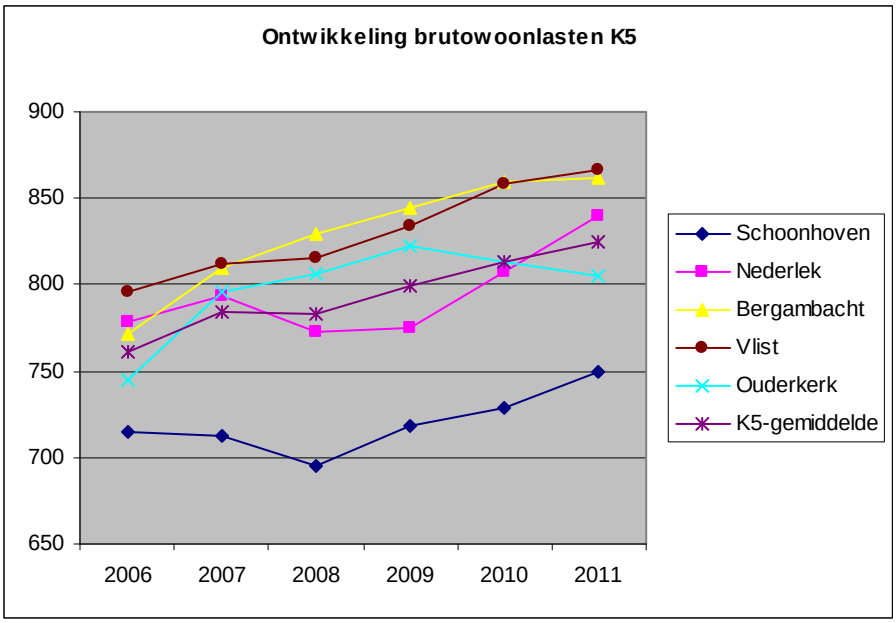

Paragraaf grondbeleid

Grondbeleid is een belangrijk instrument voor het realiseren van doelen met ruimtelijke gevolgen. Bij deze doelen valt met name te denken aan locaties waar bebouwing plaats gaat vinden, zowel tussen de bestaande bebouwing als op uitbreidingslocaties. Maar ook valt te denken aan het realiseren van natuurterreinen of het aanleggen van nieuwe wegen en fietspaden. Voor elk van deze beleidswensen wordt grond benut.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste kaders van het grondbeleid voor Schoonhoven, dit beleid concentreert zich enkel op het grondbeleid ten aanzien van bouwgrond. Vervolgens worden de ontwikkelingen van de drie bouwlocaties in de gemeente Schoonhoven nader toegelicht.

Beleidskaders

Actief versus passief grondbeleid
Een gemeente kan per complex een actief of passief grondbeleid voeren. Een actief grondbeleid houdt in dat de gemeente gronden verwerft, bouwrijp maakt en verkoopt aan marktpartijen. Een passief grondbeleid houdt in dat de gemeente het aankopen en bouwrijp maken overlaat aan de markt. De gemeente treedt in dit proces faciliterend op door inrichtingsplannen op te stellen, medewerking te verlenen aan procedures en toezicht te houden. Uiteraard wordt de gemeente hiervoor financieel gecompenseerd.

Wij voeren bij voorkeur een passief grondbeleid. Als kleine partij in de grondexploitatiemarkt hebben wij niet de kennis en capaciteit om actief grondbeleid te voeren. Tevens willen we de risico's van een actief grondbeleid niet lopen.

Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)
In 2008 heeft de wetgever de nWRO vastgesteld, deze wet biedt voor de gemeente goede handvaten om kosten van het gemeentelijke werkzaamheden te verhalen op de exploitanten, ook bij een passief grondbeleid.

Het uitgangspunt van Schoonhoven is om bij een grondexploitatie vooraf op een minnelijke wijze tot overeenstemming te komen met de exploitant over het door hem te betalen bedrag voor de gemeentelijke diensten. Mocht dit om welke reden dan ook niet lukken, dan zijn we niet beducht om de nieuwe instrumenten uit de Wro in te zetten om alsnog de kosten vergoed te krijgen.

Waardering grondcomplexen
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich voornamelijk voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de kosten van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Bepaling van winst of verlies, tussentijdse winstneming
Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Dit kan zowel betrekking hebben op een deel van een complex als op een geheel complex. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

De voorschriften leggen op dat, indien toekomstig geen inkomsten meer op een grondcomplex zijn te verwachten, de kosten jaarlijks afgeboekt dienen te worden. Dit verlies wordt jaarlijks opgenomen in de jaarrekening en komt ten laste van het resultaat.

Grondaankoopbeleid
Wij voeren een passief grondaankoopbeleid, wat inhoudt dat we geen actieve rol spelen in de verwerving van gronden om deze te bebouwen en te verkopen. Desalniettemin wordt, indien een perceel aan ons te koop wordt aangeboden, afgewogen wat de – toekomstige – mogelijkheden zijn in dat gebied en gaan we eventueel over tot aankoop.

Negatieve risico's
Bij zowel het passieve grondbeleid als het actieve loopt de gemeente risico's; zij het dat de risico's bij actief grondbeleid per definitie omvangrijker zijn.

Bij passief grondbeleid loopt de gemeente risico dat het gemeentelijk werk hoger uitkomt dan vooraf geraamd en derhalve de bijdrage van de exploitant te laag is vastgesteld. Ook zou het mogelijk zijn dat een exploitant een overeengekomen bijdrage niet betaalt.
Bij een actief grondbeleid speelt een heel palet van risico's die kunnen uitmonden in een langere looptijd van het project en/of een lager dan geraamd resultaat. Voorbeelden van deze risico's zijn: nader vereist onderzoek op basis van de flora en fauna wet of archeologiewet, bezwaarprocedures van belanghebbenden, kosten van bodemsanering of invloeden vanuit de markt. De enige manier om hiermee goed om voorafgaande aan een project en periodiek gedurende de looptijd van een project een risico-inventarisatie te maken om zo de risico's zo actueel als mogelijk in beeld te hebben en deze zo mogelijk weg te nemen.

De financiële gevolgen van de risico's worden in de grondexploitatie verwerkt en als dit leidt tot een verlies op de gehele exploitatie dienen we een voorziening te vormen om het toekomstige verlies af te dekken.

Bouwgronden in Schoonhoven

De gemeente verricht activiteiten of heeft (enige) grondeigendom op de volgende drie bouwlocaties:

Zevender-Thiendenland II
We hebben één niet in exploitatie genomen grondexploitatie, namelijk Zevender-Thiendenland. Dit complex betreft het ontwikkelen van het gebied ten oosten van de bebouwde kom, zowel ten noorden van de N210 M.A. Reinaldaweg (Zevender) als ten zuiden daarvan (Thiendenland II).
De kosten en uitgaven voor de gehele looptijd van het project worden geprognosticeerd (exploitatieopzet) en jaarlijks geactualiseerd met als uiteindelijk doel dat de opbrengst ten minste budgettair neutraal is en bij voorkeur positief. In Zevender heeft de gemeente een (bescheiden) grondpositie.
De overige gronden in dit project zijn in handen van vier ontwikkelaars. Eén perceel was eigendom van een particuliere grondeigenaar. Dat perceel is in 2010 aangekocht.

Hooijkaas
De gronden zijn grotendeels eigendom van een projectontwikkelaar. De gemeente is eigenaar van twee kleinere percelen. Bij besluit van 25 februari 2010 heeft de raad ingestemd met de raamovereenkomst met Interkoop Properties BV. Op 24 februari 2011 heeft de raad het bestemmingsplan Hooijkaas vastgesteld.

Bollocatie
De gemeente heeft grondeigendommen op de Bollocatie in de vorm van een strook grond langs de Opweg, een stuk plantsoen en grond onder zes garageboxen. De gronden worden in het project uitgeruild tegen toekomstige openbare ruimte.

Noord
De gemeente heeft veel grond in de wijk Noord (groenvoorzieningen en wegen). Een deel van deze gronden kan onderdeel worden van de ontwikkelingen in de wijk Noord door de woningstichting. Daar wordt geen opbrengst verwacht.

Prognose resultaat grondbedrijf/financiële positie
Voor de locaties waar de gemeente een grondpositie heeft worden kosten geactiveerd en verrekend met gegenereerde opbrengsten. Hieronder is voor het complex Zevender – Thiendenland II inzicht gegeven in de boekwaarde per 1 januari 2012 en het verwachte verloop in 2012.

(x € 1.000)	**Zevender-Thiendenland II**
Boekwaarde per 1-1-2012	4.246
Vermeerderingen	281
Verminderingen	0
Boekwaarde per 31-12-2012	4.527
Prognose resultaat	0
Eigendom m² per 31-12-2012	51.455
Boekwaarde per m²	€ 87,97

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt verantwoording afgelegd over het onderhoud van:
- Wegen
- Riolering
- Water
- Groen
- Gebouwen, waaronder de huisvesting van het basisonderwijs

Onderhoud aan deze kapitaalgoederen is een vereiste om de functionaliteit van het betreffende kapitaalgoed te waarborgen. Onderhoud voorkomt tevens kapitaalvernietiging. Dit laatste treedt op als er door het uitblijven van onderhoud in de toekomst meer dan de reguliere slijtage optreedt zodat er additioneel onderhoud gepleegd dient te worden.

Voor de eerder genoemde kapitaalgoederen wordt op grond van de financiële verordening gemeente Schoonhoven om de vier jaar nieuwe nota's c.q. beheersplannen omtrent het onderhoud aangeboden aan de raad. De nota's en plannen beslaan het meerjarenbeeld van het onderhoud en in deze paragraaf wordt nader ingegaan op de actuele jaarschijf van het meerjarenbeeld.

Hieronder zijn de diverse nota's en plannen nader uiteengezet en wordt ingegaan op de financiële consequenties.

Het beleidskader
Het beleidskader en daarmee de mate van onderhoud en de vereiste kwaliteit van deze goederen is vastgelegd in beheersplannen. We kennen in Schoonhoven de volgende beheersplannen:
- Wegenbeheersplan
- Openbare verlichting
- Gemeentelijk Rioleringsplan
- Gemeentelijk Afkoppelplan
- Stedelijk Waterplan K5
- Onderhoud bruggen, duikers en beschoeiingen
- Baggerplan
- Groenbeheersplan
- Onderhoudsplan gemeentelijke eigendommen

De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
Voor alle genoemde beheersplannen, met uitzondering van het Groenbeheersplan, zijn voorzieningen gevormd. Voor het groenbeheersplan zijn budgetten opgenomen op het programma Schoon en Groen. De voorzieningen en bijbehorende dekkingsplannen zijn actueel.

We vermeerderen de voorzieningen jaarlijks met een bedrag dat is gebaseerd op de in de beheersplannen opgenomen meerjarige financiële dekkingsplannen. Op deze wijze worden de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren verdeeld en wordt voorkomen dat de exploitatielasten van onderhoud periodiek enorm pieken. De werkelijk gemaakte kosten voor onderhoud worden vervolgens rechtstreeks ten laste van de betreffende voorziening geboekt.

Toevoeging aan voorziening (x € 1.000)	**Wegen**	**Riolering**	**Water**	**Gebouwen**
Openbare orde en veiligheid				10
Schoon en groen		593		
Wegen en water	1.222		164	
Lokaal sociaal beleid en accommodaties				302
Onderwijs				85
Maatschappelijke ondersteuning				23
Bedrijfsvoering				38

Paragraaf reserves en voorzieningen

Aanvullend op de verplichte paragrafen neemt Schoonhoven in de programmabegroting en het jaarverslag een paragraaf reserves en voorzieningen op. De reserves vormen een belangrijk onderdeel van onze weerstandscapaciteit en komen daarom ter sprake in de paragraaf weerstandsvermogen. Daarnaast komen de reserves ter sprake bij de uiteenzetting van onze financiële positie. De vorming van voorzieningen heeft vooral te maken met onderhoud van onze bezittingen. Er is dus ook een verband met de paragraaf over het onderhoud van de kapitaalgoederen. Het betreft de reserves en voorzieningen exclusief de bestuurscommissie voor het openbaar voortgezet onderwijs.

Gelet op het verband met de paragrafen weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen en de financiële positie, worden de paragrafen in het jaarverslag aangevuld met een paragraaf over de reserves en voorzieningen. Deze paragraaf vervangt een vierjaarlijkse nota over de reserves en voorzieningen.

Indeling van reserves
De reserves behoren tot het eigen vermogen van de gemeente. Ze worden ingedeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves. Aan algemene reserves is door de gemeenteraad nog geen bestemming gegeven. Op 1 januari 2012 heeft de algemene reserve een omvang van € 5,2 miljoen.

Een ingeklemde reserve is een vorm van een bestemmingsreserve. Ze wordt gebruikt voor de dekking van de kapitaallasten van een investering. Als zo'n reserve voor een ander doel wordt aangewend gaan dekkingsmiddelen voor de begroting verloren. De gemeente heeft een reserve voor de huisvesting van de organisatie. Deze reserve wordt gebruikt voor de dekking van de lasten van rente en afschrijving van de huisvesting. De reserve Veerdienst Schoonhoven B.V. wordt gebruikt voor de dekking van de rentelasten van de deelneming in de veerdienst. De gemeente heeft op 1 januari 2012 voor € 2,0 miljoen aan bestemmingsreserves en € 1,8 miljoen aan ingeklemde reserves.

Reserves als onderdeel van de weerstandscapaciteit
De gemeente kan te maken krijgen met financiële tegenvallers en dient derhalve weerstandscapaciteit te hebben om die tegenvallers op te vangen. De reserves vormen een onderdeel van die weerstandscapaciteit. Voor de beoordeling van de toereikendheid van de weerstandscapaciteit is een risicoanalyse noodzakelijk. Zie hiervoor de paragraaf weerstandsvermogen.

Reserves en voorzieningen als financieringsmiddel
Voor investeringen zijn financieringsmiddelen nodig. Dit zijn externe financieringsmiddelen in de vorm van (langlopende) geldleningen en interne financieringsmiddelen zoals reserves en voorzieningen. De investeringen van gemeente Schoonhoven zijn vrijwel volledig gefinancierd met de interne financieringsmiddelen. De langlopende schuld is € 18.151 op 1 januari 2012.

Bespaarde rente en aanwending van reserves en voorzieningen
Investeringen veroorzaken kapitaallasten in de vorm van afschrijving en rente. Ook aan investeringen die met eigen middelen worden gefinancierd schrijven we rente toe. Omdat we deze rente niet aan derden betalen, is er ook sprake van een opbrengst. Dit is de zogenaamde bespaarde rente. Deze bespaarde rente vormt daarmee een dekkingsmiddel in de begroting. Uitzondering hierop is het gedeelte van de bespaarde rente dat we toevoegen aan de reserves ter compensatie van de inflatie. In 2012 rekenen we met een rente van 4,5% over investeringen. Waar bij de reserves een rentetoevoeging plaats vindt, wordt 4,5% toegevoegd. Als we gebruik maken van reserves en voorzieningen betekent dat dus soms een verlies van dekkingsmiddelen in de begroting. In de meerjarenbegroting houden we hier rekening mee. De vrij aanwendbare algemene reserve is een uitzondering, alle bespaarde rente wordt aan deze reserve toegevoegd en komt dus niet ten gunste van de exploitatie.

Reserves (x € 1.000)	**Saldo 1-1-2012**	**Rente**	**Toevoeging t.l.v. de exploitatie**	**Onttrekking t.g.v. de exploitatie**	**Saldo 31-12-2012**
Algemene reserves					
Algemene reserve	5.200	-	-	-	5.200
	5.200	-	-	-	5.200
Bestemmingsreserves					
Verfraaiing binnenstad	332	15	-	347	-
Rekeningsaldo voorgaande jaren	16	-	-	-	16
Stedelijke vernieuwing	123	-	-	23	100
Buurtverbetering	62	-	-	-	62
Stimulering sociale woningbouw	69	-	-	-	69
Barend van Hoeff-fonds	85	4	-	4	85
Openbare orde en veiligheid	46	-	-	-	46
MFA Oost	340	15	-	-	355
Projectenfonds (uit rekeningsaldo)	497	-	-	496	1
Unilocatie de Rank	500	-	-	500	-
	2.070	35	-	1.370	734
Beklemde reserves					
Veerdienst	626	28	-	28	626
Huisvesting organisatie	1.198	54	-	130	1.122
	1.824	82	-	158	1.748
Totaal reserves	**9.094**	**117**	**-**	**1.528**	**7.682**

Algemene reserves
De algemene reserve is verhoogd met de opbrengsten van enkele grondverkopen. Daarnaast zijn uitnamen gedaan ter dekking van uitgaven op kredieten.

Bestemmingsreserves

Verfraaiing binnenstad
De uitnamen uit deze reserve betreffen verminderingen ter dekking van uitgaven op kredieten. Tot instelling van deze kredieten is per apart raadsvoorstel besloten. Voorheen stond deze reserve als “vrij aanwendbare algemene reserve” in dit overzicht opgenomen.

Rekeningsaldo voorgaande jaren
De uitnamen uit deze reserve Rekeningsaldo voorgaande jaren betreffen verminderingen ter dekking van uitgaven op kredieten. Tot instelling van deze kredieten is per apart voorstel besloten.

Stedelijke vernieuwing
Deze reserve is voor de bekostiging van specifieke zaken op het gebied van stedelijke vernieuwing en is gevormd door samenvoeging van de reserve Herstel Binnenstad en Monumentenbeleid. De opbrengst van de verkoop van snippergroen wordt aan de reserve toegevoegd.

Buurtverbetering
Deze reserve is bedoeld om de sociale samenhang en veiligheid in wijken te vergroten.

Stimulering sociale woningbouw
Het doel van deze reserve is het verstrekken van goedkope leningen aan kopers van goedkope woningen.

Barend van Hoeff-fonds
Deze reserve is gevormd uit een legaat. Aan de aanwending zijn voorwaarden verbonden. De hoofdsom ad € 85.226 blijft in stand en de renteopbrengst van ruim € 4.200 per jaar wordt gebruikt om verenigingen en instellingen, werkzaam op sociaal terrein, te steunen.

Openbare orde en veiligheid
In de algemene uitkering van het Gemeentefonds is in de jaren 2007 t/m 2009 jaarlijks een extra bedrag ontvangen van € 72.800 voor openbare orde en veiligheid. Bij de vaststelling van de begroting 2007 is besloten een reserve te vormen voor de invoering van één uniforme kwaliteitsnorm voor de brandweer binnen de veiligheidsregio Hollands Midden.

MFA Oost
Deze reserve wordt gevoed door toevoeging van de niet benutte kapitaallasten die in de begroting zijn opgenomen voor realisatie van de MFA. In 2011 is hieruit een voorbereidingskrediet van € 95.000 beschikbaar gesteld.

Projectenfonds
Deze reserve is gevormd op basis van amendement 9A van 6 november 2008, welke regelt dat resterende positieve rekeningsaldo's via deze reserve beschikbaar worden gesteld voor projecten in de openbare ruimte.

Unilocatie De Rank
In 2011 is vanuit de algemene reserve een bedrag beschikbaar gesteld voor instelling van een reserve Unilocatie De Rank. Een uitwerking van de inzet moet nog worden uitgewerkt.

Beklemde reserves
Deze reserves zijn gevormd ter dekking van investeringen in de huisvesting van de gemeentelijke organisatie en de deelneming in de Veerdienst. De opbrengsten in de vorm van rente dienen om de lasten te dekken. Er is sprake van zogenaamde ingeklemde reserves omdat deze reserves niet kunnen worden aangewend, zonder een aanzienlijk verlies van dekkingsmiddelen voor de begroting.

Via onderstaande grafiek wordt het verloop van de bestemmingsreserves in meerjarig perspectief weergegeven.

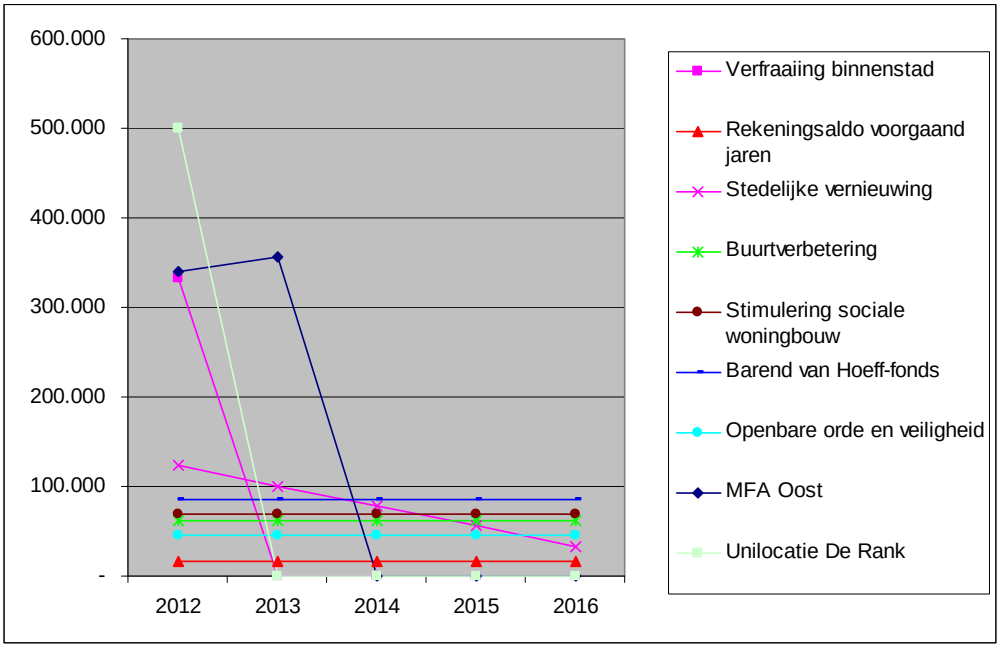

Voorzieningen
De meeste voorzieningen zijn gevormd voor de dekking van kosten die in volgende jaren worden gemaakt maar die hun oorsprong ook vinden in het huidige of in voorafgaande jaren. Dit soort voorzieningen leidt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren. Deze lasten hebben betrekking op het onderhoud van kapitaalgoederen. De voorzieningen moeten onderbouwd zijn door onderhoudsplannen. Voorzieningen horen op het juiste peil te zijn voor het doel waarvoor ze zijn gevormd. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen en risico's waarvoor ze zijn

ingesteld, het is niet toegestaan om rente toe te voegen aan voorzieningen en ze behoren tot het vreemd vermogen.

Het totaal van de voorzieningen op 1 januari 2012 is € 2,4 miljoen.

Voorzieningen (x € 1.000)	**Saldo 1-1-2012**	**Storting t.l.v. exploitatie**	**Vrijval t.g.v. exploitatie**	**Aanwending**	**Saldo 31-12-2012**
Onderhoudsegalisatie					
Wegen	182	1.222	-	1.250	154
Rioleringen	101	554	-	655	-
Baggerwerken	191	46	-	-	236
Bruggen en beschoeiingen	591	117	-	150	558
Gebouwen	700	383	-	43	1.040
Begraafplaats	112	22	-	134	-
Huisvesting onderwijs	165	76	-	76	165
Bestemmingsplannen	354	26	-	90	291
	2.396	2.446	-	2.398	2.444
Verplichtingen, verliezen, risico's					
Flexibel pensioen uittreden	19	4	-	13	10
Persoonsgebonden budget	-	-	-	-	-
	19	4	-	13	10
Totaal voorzieningen	**2.415**	**2.450**	**-**	**2.411**	**2.454**

Via onderstaande grafiek wordt het verloop van de voorzieningen in meerjarig perspectief weergegeven.

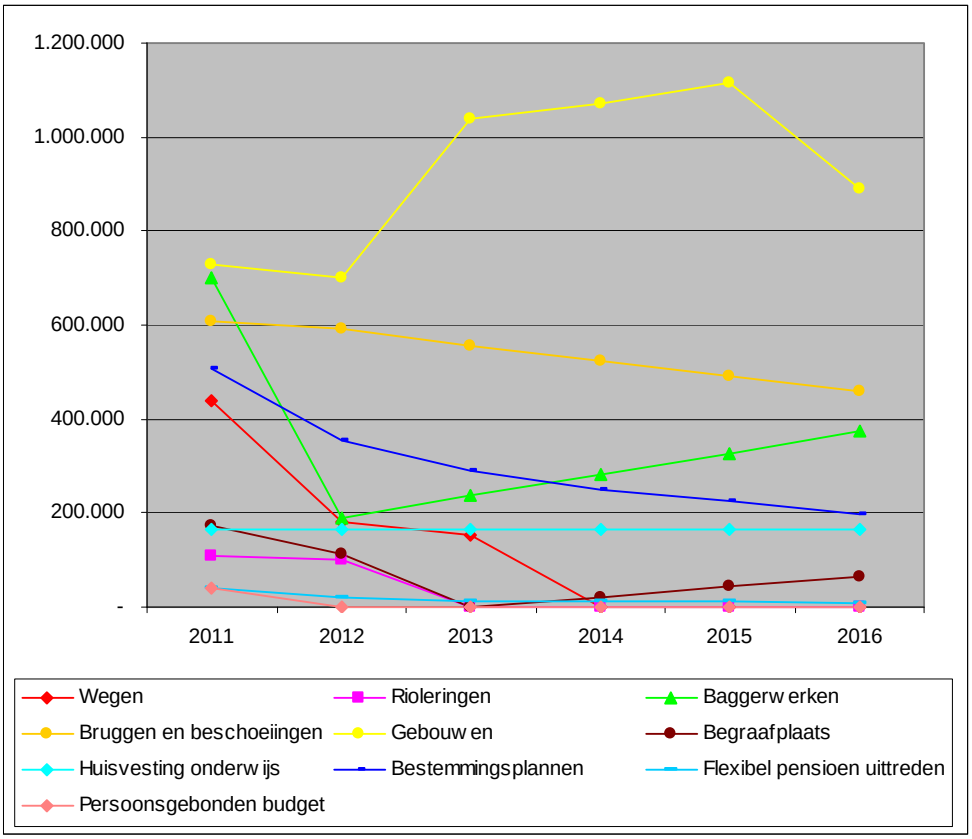

Paragraaf weerstandsvermogen

Volgens het BBV bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en anderzijds alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen van de gemeente Schoonhoven. Het BBV vraagt om in deze paragraaf minimaal in te gaan op een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico’s en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Weerstandsvermogen
Onder weerstandsvermogen verstaan we het vermogen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen om zodoende taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen moet demping van schoksgewijze veranderingen mogelijk maken. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico’s.

Weerstandscapaciteit
Met de weerstandscapaciteit bedoelen we al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. Denk hierbij aan de algemene reserve, de belastingcapaciteit en sanering van de begroting. Benutting van het eigen vermogen voor het opvangen van tegenvallers kan gevolgen hebben voor de begroting. Dit is het geval wanneer we de rente van het eigen vermogen gebruiken als dekkingsmiddel in de begroting.

Risico’s
Bij risico’s maken we een onderscheid tussen risico’s die wèl en risico’s die niet van belang zijn voor de weerstandscapaciteit. Bepaalde risico’s zijn niet van belang voor de weerstandscapaciteit als de begroting- en rekeningcyclus in orde zijn en we adequate voorzieningen hebben getroffen. Risico’s die van belang zijn voor de weerstandscapaciteit zijn bijvoorbeeld “bedrijfsrisico’s” als grondexploitatie en gebiedsuitbreiding, de sociaal-economische ontwikkeling, garantieverplichtingen, schadeclaims en renterisico’s.

In het kader van risicomanagement voeren we per afdeling jaarlijks een actualisatie van de risico’s en de analyses uit. Het doel van deze analyses is om een beter inzicht te krijgen in de risico’s en daarmee samenhangend de beheersmaatregelen die op de verschillende onderdelen getroffen zijn of getroffen moeten worden.
De inventarisaties zijn vanaf dat moment opgenomen in de werkplannen van de afdelingen, zodat er een basis is waaruit periodiek de risico’s die we lopen en de beheersmaatregelen die daarop zijn getroffen onder de loep worden gehouden.
In de paragraaf Weerstandsvermogen nemen we tweejaarlijks (in de programmabegroting en in het jaarverslag) een geactualiseerde inventarisatie op van de aanwezige risico’s.

Inventarisatie van de risico’s
Risico’s die de gemeente loopt hebben we geïnventariseerd. Op basis van de eerste risico-inventarisatie is een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële tegenvallers die met het eventueel voordoen van de risico’s gemoeid kunnen zijn. Om bij de inventarisatie een redelijke inschatting te kunnen maken van de kansen dat risico’s zich voordoen en de financiële consequenties, hebben we gebruik gemaakt van bandbreedtes. Bij de opzet van de bandbreedtes is rekening gehouden met de omvang van risicovolle situaties in Schoonhoven, afgezet tegen de schaal waarop Schoonhoven opereert.
De risicoanalyse is een levend document. Door (externe en interne) ontwikkelingen verdwijnen of veranderen risico’s, of moeten nieuwe risico’s worden opgenomen. Dit vindt jaarlijks plaats via een actualisatie van de risico-inventarisatie.

Weerstandsvermogen toereikend?
De risico's zijn financieel vertaald en vormen een basis om te beoordelen of het weerstandsvermogen van de gemeente Schoonhoven toereikend is. Op basis van de risicoanalyse is een weerstandsvermogen nodig van € 1.466.000,--. Dit is als volgt over de verschillende afdelingen te verdelen:

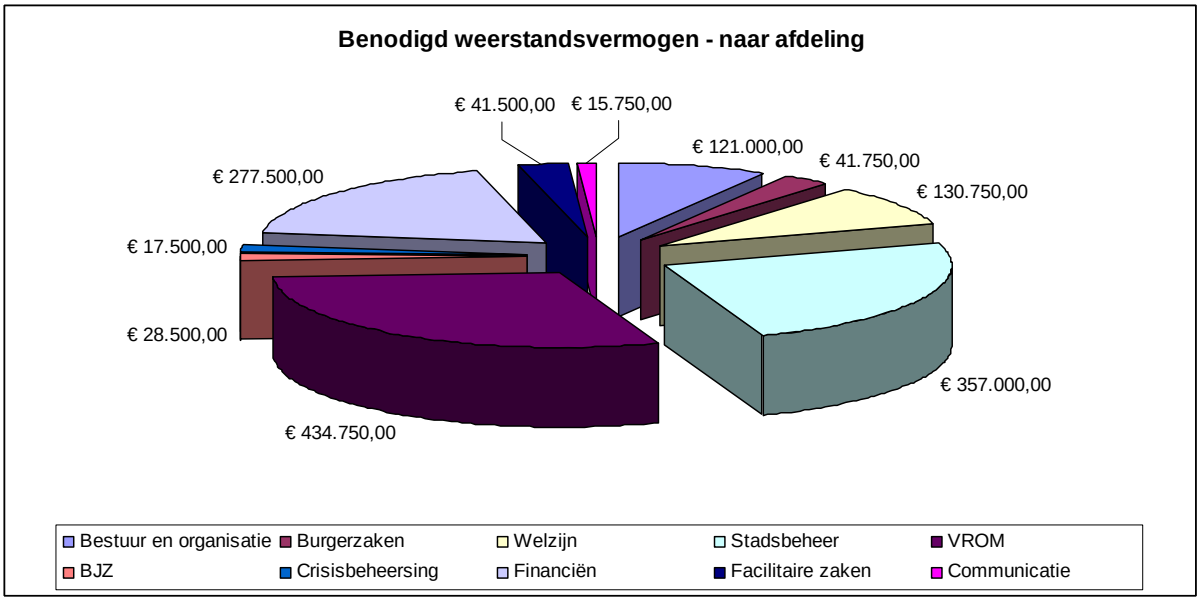

Het aanwezige weerstandsvermogen per 1 januari 2012 is € 7,2 miljoen, wat als volgt te verdelen is:

- € 5,2 miljoen: algemene reserves
- € 2,0 miljoen; bestemmingsreserves

Het aanwezige weerstandsvermogen dient wel met een genuanceerde blik bekeken te worden. Hoewel het er in eerste instantie op lijkt dat we ruim voldoende weerstandsvermogen hebben – de aanwezige reserves overstijgen het totaal van de risico's ruim – moet ook bedacht worden dat we niet zonder financiële consequenties een greep uit de reserves kunnen doen. De reserves zijn niet vrij aanwendbaar, omdat een groot deel van de renteopbrengst als inkomst in de begroting is verwerkt. Momenteel betekent een uitname uit het weerstandsvermogen van 1 miljoen een inkomstenverlies van € 45.000 per jaar, ofwel een gat in de begroting. Als dit zich voordoet, moeten we daarna een oplossing vinden in de vorm van bijvoorbeeld bezuiniging of belastingverhoging.

We kunnen er ook op voorhand voor kiezen om (een deel van) de reserves vrij aanwendbaar te maken. Qua financiële gevolgen houdt dit hetzelfde in – we moeten dekking zoeken voor de gemiste rente-inkomsten – maar dan wel vanuit een keuzeperspectief en niet "met de rug tegen de muur". Het is echter een sterk politieke keuze. We leggen dan namelijk beslag op middelen ten behoeve van het weerstandsvermogen ten koste van andere mogelijke publieke voorzieningen of investeringen of zelfs een belastingverhoging.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit kijken we vooral naar de belastingcapaciteit en de algemene reserve. Daarbij maken we een onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit geeft aan, in welke mate en met welke middelen we incidenteel een risico kunnen opvangen.

Algemene reserve
De algemene reservepositie van de gemeente is goed te noemen. Vanuit de algemene reserve kunnen tegenvallers opgevangen worden. Dit kan echter wel meerjarige gevolgen voor de begroting hebben. De algemene reserve is namelijk niet vrij aanwendbaar.

Overige bestemmingsreserves
De overige bestemmingsreserves zijn de laatste jaren afgenomen, met name door herijking van nut en noodzaak. Vrijvallende saldi zijn ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Post onvoorzien
In de begroting 2012 is € 53.844 begroot voor onvoorziene uitgaven. Dit vormt een incidentele weerstandscapaciteit. We corrigeren dit bedrag jaarlijks voor inflatie.

Structurele weerstandscapaciteit
De structurele weerstandscapaciteit geeft aan, in welke mate en op welke wijze we structureel een risico kunnen opvangen.

Onbenutte belastingcapaciteit
Een middel om de structurele financiële gevolgen van plaatsgevonden risico´s op te vangen is het verhogen van de belastingen. Deze mogelijkheid is er in principe bij de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. Aangezien voor de afvalstoffenheffing en de rioolrechten al een beleid wordt gehanteerd waarbij de kosten voor 100% door de opbrengsten worden gedekt, is hier geen sprake meer van onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de OZB wordt een macronorm voor de toegestane stijging van de landelijke OZB opbrengsten gehanteerd. Deze macronorm is de som van de reële trendmatige groei van het Bruto Binnenlands Product en de stijging van de prijs van de Nationale Bestedingen.
De macronorm is 3.75% voor het begrotingsjaar 2012. Bij overschrijding van de macronorm kunnen gemeenten worden gekort op de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Weerstandsvermogen van de gemeente Schoonhoven
De (algemene) reserves van de gemeente zijn ruim hoger dan de berekening van het benodigde weerstandsvermogen vanuit de risico-inventarisatie. De algemene reservepositie van de gemeente is goed te noemen. De belastingtarieven zijn in vergelijking met andere gemeenten minder gestegen. Hieruit concluderen we dat het weerstandsvermogen van de gemeente toereikend is.

In het volgende overzicht is het saldo van de reserves per 1 januari over de laatste jaren in beeld gebracht.

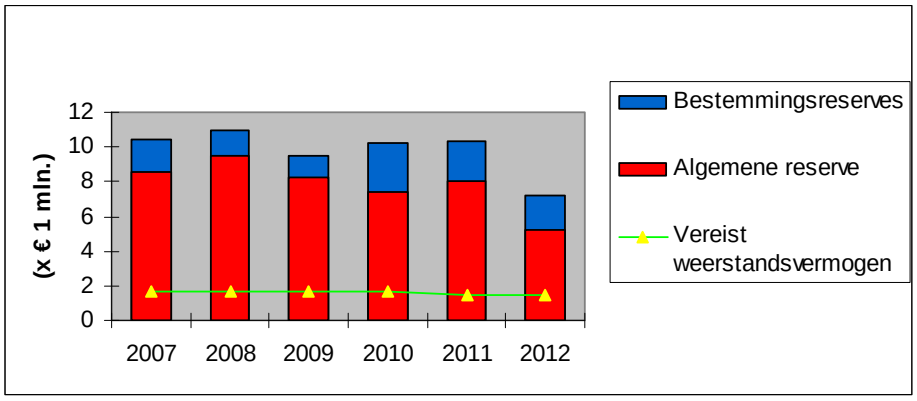

Paragraaf financiering

De gemeente gaat leningen aan en zet middelen uit ten behoeve van de publieke taak. De kaders waarbinnen het aangaan van leningen en uitzetten van middelen is toegestaan worden gegeven in de wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). In de paragraaf financiering wordt het beleid en het risicobeheer ten aanzien van de financieringsportefeuille verantwoord.

Beleid omtrent financiering
Het beleid omtrent financiering is vastgelegd in het treasurystatuut. Belangrijke kaders in het statuut zijn de richtlijnen en limieten voor het aangaan en uitzetten van middelen, de delegatie/mandaatregeling voor deze werkzaamheden en de interne controle op deze werkzaamheden.

Financiering in 2012
Het beleid inzake financiering wordt niet gewijzigd. De financieringsfunctie van de overheid is de afgelopen jaren veelvuldig in het nieuws geweest doordat diverse gemeenten en een aantal provincies middelen hadden uitstaan bij buitenlandse banken die in de kredietcrisis failliet zijn gegaan. Aangezien Schoonhoven voor zowel de lopende rekening als de deposito's enkel bankiert bij de BNG heeft onze gemeente niet met deze problematiek te maken.

Kasgeldlimiet
Normaliter geldt dat op kortlopende leningen minder rente wordt berekend door de geldgever dan op langlopende leningen. Het verschil in rente maakt het voor een gemeente aantrekkelijk om een financieringstekort vooral met kortlopende leningen te overbruggen, wat echter ook een renterisico met zich brengt. Bij de herfinanciering kan de (kortlopende) rente immers zijn gestegen en zo een dekkingsvraagstuk oproepen.
Om grote rentefluctuaties in de gemeentelijke begrotingscyclus te voorkomen legt de wet Fido een beperking op aan de omvang van de korte netto schuld van de gemeente. Dit is de kasgeldlimiet. Gemeenten mogen jaarlijks maximaal tot een hoogte van 8,5% van hun begrotingstotaal kortlopende financiering aantrekken. Bij meer behoefte aan kapitaal dient een gemeente over te gaan op langlopende financiering.

Renterisiconorm
Voor de langlopende financieringen geldt een vergelijkbare bepaling, de renterisiconorm. Door het instellen van deze norm wil de wetgever voorkomen dat gemeenten op termijn geconfronteerd worden met een substantieel verhoogde rentelast als gevolg van gestegen rente bij herfinanciering van langlopende schulden.
De renterisiconorm bedraagt 20% van de begrotingsomvang, waarbij het uitgangspunt wordt gevormd door het meest recente begrotingsjaar. In het volgende overzicht is de berekening weergegeven voor begrotingsjaar 2011.

(x € 1.000)

Stap	Variabelen	2012	2013	2014	2015
(1)	Renteherzieningen	-	-	-	-
(2)	Aflossingen	18	-	-	-
(3)	**Renterisico (1+2)**	**18**	**-**	**-**	**-**
(4)	**Renterisiconorm**	**4.787**	**4.649**	**4.591**	**4.558**
(5a) = (4>3)	Ruimte onder de renterisiconorm	4.769	4.649	4.591	4.558
(5b) = (3>4)	Overschrijding van de renterisiconorm	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Berekening renterisiconorm				
(4a)	Begrotingstotaal	23.933	23.247	22.955	22.788
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
(4) = (4a x 4b/100)	**Renterisiconorm (van alleen 2012)**	**4.787**			

Kredietrisico op verstrekte gelden

(x € 1.000)

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottende schuld (+) of overschot (-)
(1) - (2) = (3)			
Ultimo kwartaal 1	2.043	-39	2.082
Ultimo kwartaal 2	1.379	2.563	-1.184
Ultimo kwartaal 3	89	575	-486
Ultimo kwartaal 4	1.075	390	685
(4) gemiddelde van (3)			**274**

Stappen (5-9)	Variabelen	Bedragen
(5)	**Kasgeldlimiet (KGL)**	**2.034**
(6a) = (5>4)	Ruimte onder de KGL	1.760
(6b) = (4>5)	Overschrijding van de KGL	n.v.t.
	Berekening kasgeldlimiet (5)	
(7)	Begrotingstotaal	23.933
(8)	Percentage regeling	8,5%
(5) = (7) x (8) / 100	**Kasgeldlimiet**	**2.034**

Programmabegroting 2012
Financiële begroting

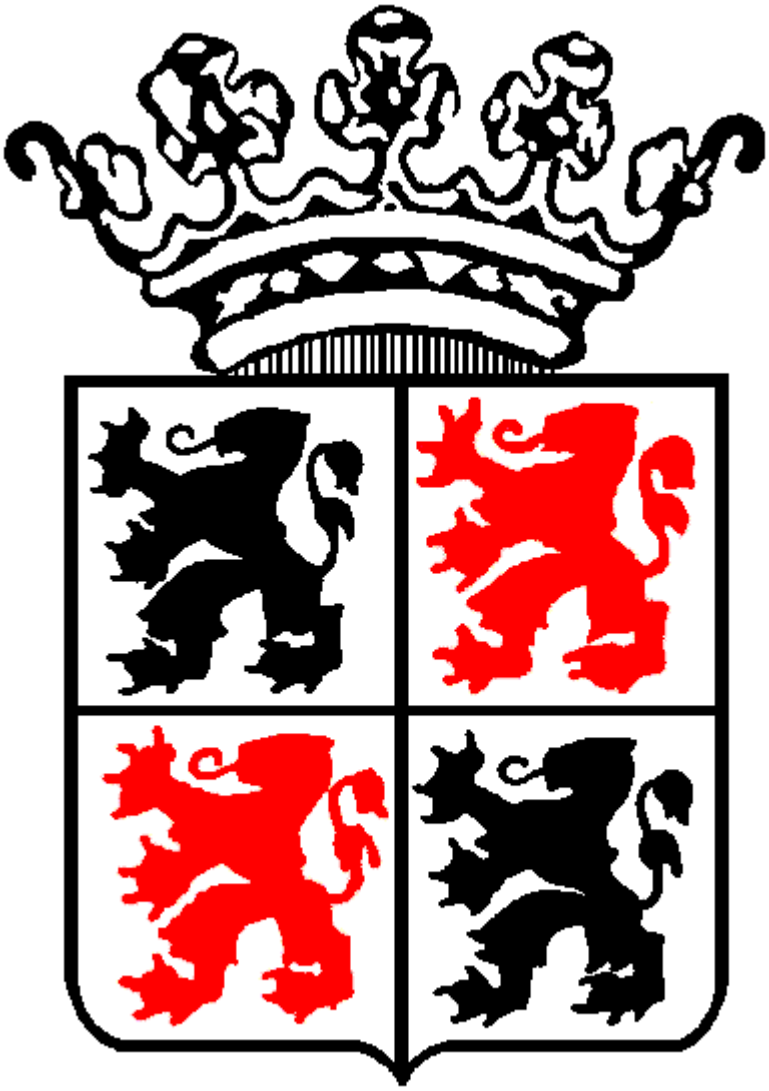

Overzicht van baten en lasten

(x € 1.000)	Rekening 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	2013	2014	2015
Lasten						
Openbaar bestuur	2.754	2.563	2.494	2.495	2.444	2.428
Openbare orde en veiligheid	1.045	1.122	1.115	1.103	1.103	1.102
Ruimtelijke ordening, economie en toerisme	1.921	1.576	1.588	1.596	1.588	1.596
Schoon en groen	3.919	3.901	4.043	3.977	3.988	3.967
Wegen en water	2.042	2.441	2.377	1.971	1.954	1.954
Lokaal sociaal beleid en accommodaties	2.253	2.306	2.274	2.234	2.202	2.115
- toevoeging aan reserves	*414*	-	-	-	-	-
Onderwijs	10.344	8.480	1.848	1.813	1.734	1.692
- toevoeging aan reserves	*65*	*500*	-	-	-	-
Werk, inkomen en zorg	6.053	5.666	5.485	5.442	5.450	5.450
Maatschappelijke ondersteuning	2.232	2.347	2.403	2.346	2.243	2.243
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	540	172	190	168	168	165
- toevoeging aan reserves	*139*	*138*	*117*	*99*	*79*	*76*
Lasten voor bestemming	**33.103**	**30.574**	**23.817**	**23.145**	**22.874**	**22.712**
Toevoeging aan reserves	618	638	117	99	79	76
Lasten na bestemming	**33.721**	**31.212**	**23.934**	**23.244**	**23.953**	**22.788**
Baten						
Openbaar bestuur	206	201	206	206	206	206
- onttrekking aan reserves	*22*	-	*15*	-	-	-
Openbare orde en veiligheid	24	7	7	7	7	7
Ruimtelijke ordening, economie en toerisme	245	385	419	489	369	369
- onttrekking aan reserves	*294*	*28*	*8*	*8*	-	-
Schoon en groen	2.932	2.954	3.120	3.165	3.165	3.164
- onttrekking aan reserves	*17*	*17*	*75*	-	-	-
Wegen en water	46	46	47	47	47	47
- onttrekking aan reserves	*258*	*655*	*406*	-	-	-
Lokaal sociaal beleid en accommodaties	1.029	498	505	505	505	505
- onttrekking aan reserves	*104*	*4*	*4*	*4*	*4*	*4*
Onderwijs	8.863	6.507	-	-	-	-
- onttrekking aan reserves	-	*595*	-	-	-	-
Werk, inkomen en zorg	4.314	4.190	3.860	3.860	3.860	3.860
Maatschappelijke ondersteuning	144	181	185	185	185	185
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	14.866	14.560	14.952	14.782	14.840	14.471
- onttrekking aan reserves	*358*	*218*	*158*	*155*	*151*	*141*
Baten voor bestemming	**32.669**	**29.530**	**23.301**	**23.246**	**23.184**	**22.814**
Onttrekking aan reserves	1.053	1.517	666	167	155	145
Baten na bestemming	**33.722**	**31.047**	**23.967**	**23.413**	**23.339**	**22.959**
Totaal saldo voor bestemming	**- 434**	**- 1.044**	**- 516**	**101**	**310**	**102**
(- = tekort)						
Totaal saldo na bestemming	**1**	**- 165**	**33**	**169**	**386**	**171**

Financiële Positie

Voor het weergeven van de financiële positie gaan we achtereenvolgens in op verplichtingen die verband houden met arbeidskosten, de investeringen, de stand en het verloop van de reserves, de stand en het verloop van de voorzieningen en de financiering.

Verplichtingen, die verband houden met arbeidskosten
Volgens de voorschriften mogen jaarlijks terugkerende verplichtingen van een vergelijkbaar volume die verband houden met arbeidskosten niet worden opgenomen in de balans. We moeten inzicht verschaffen op deze verplichtingen bij het uiteenzetten van de financiële positie.

Het vakantiegeld wordt jaarlijks uitgekeerd in de maand mei over de afgelopen twaalf maanden. Dit betekent dat er aan het eind van het jaar een verplichting bestaat aan vakantiegeld over de maanden juni t/m december. De salariskosten zijn geraamd inclusief vakantiegeld. Daardoor zijn de lasten volledig in de meerjarenbegroting opgenomen en is het apart opnemen van een verplichting dubbelop.
Ook de wachtgeldverplichtingen en de te betalen IZA premies voor voormalig personeel zijn volledig in de meerjarenbegroting opgenomen.
Er zijn geen oplopende verplichtingen die verband houden met arbeidskosten waarmee in de meerjarenbegroting niet is gerekend.

Investeringen (activa)
Zie voor het verloop van het totaal van de investeringen onderstaand cijfermatig overzicht.

Geprognosticeerde gedeeltelijke balans (x € 1.000)

Activa	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Financiële vaste activa	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141	1.141
Materiële vaste activa met economisch nut	11.923	12.701	13.300	12.261	11.308	10.568
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	**13.064**	**13.842**	**14.441**	**13.402**	**12.449**	**11.709**
Passiva	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Algemene reserves	8.042	5.200	5.200	5.200	5.200	5.200
Reserves dekking kapitaallasten	1.900	1.824	1.747	1.671	1.595	1.526
Bestemmingsreserves	2.307	1.575	736	357	335	312
Voorzieningen	3.507	2.415	2.454	2.323	2.377	2.161
Langlopende geldleningen	36	18	-	-	-	-
Totaal passiva	**15.792**	**11.032**	**10.137**	**9.551**	**9.507**	**9.199**
Financieringssaldo (overschot/tekort)	**2.728**	**-2.810**	**-4.304**	**-3.851**	**-2.942**	**-2.510**

Financiële vaste activa
Dit betreft de aandelen van en deelnemingen in de Veerdienst, Stimuleringsfonds Bouwfonds, Oasen en Cyclus.

Materiële vaste activa met economisch nut
Dit betreft materiële vaste activa waarvoor een markt bestaat (die verhandelbaar zijn) of waarmee inkomsten worden gegenereerd, zoals bijvoorbeeld machines en apparaten, voertuigen, gebouwen en rioleringen. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen deze bezittingen geactiveerd te worden. De verschillen tussen de verschillende jaren worden veroorzaakt door enerzijds de voorgenomen investeringen en anderzijds de afschrijvingen.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut
Deze investeringen in de openbare ruimte mogen volgens het BBV geactiveerd worden omdat gemeenten meestal niet in staat zijn de lasten in één keer te dekken. Deze investeringen worden bij voorkeur zo snel mogelijk, afhankelijk van de beschikbare middelen, afgeschreven.

Voorraden
Dit heeft betrekking op de boekwaarden van de grondexploitatie.

Reserves, voorzieningen en geldleningen (passiva)
Zie voor een verdere toelichting op de reserves en voorzieningen de Paragraaf reserves en voorzieningen.

Langlopende geldleningen en financieringssaldo
Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de gemeente momenteel een lage langlopende schuld heeft.
Het financieringssaldo verandert echter van een overschot bij de jaarrekening 2010 naar een tekort gedurende het tijdvak van de meerjarenbegroting 2012-2015. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met het feit dat de behoefte aan externe financieringsmiddelen toeneemt. De bespaarde rente, die het gevolg is van het gebruik van interne financieringsmiddelen, is als een meerjarig afnemende baat opgenomen in de meerjarenbegroting.

Incidentele baten en lasten

In het overzicht van incidentele baten en lasten worden de baten en lasten weergegeven die niet jaarlijks voorkomen, met andere woorden, die niet structureel zijn opgenomen in de begroting. Deze informatie is van belang voor het beoordelen van de financiële positie en de meerjarenraming. Er worden geen structurele lasten gedekt door incidentele baten.

Omschrijving	2012	2013	2014	2015
Lasten				
Realiseren van een brede publieksbalie	15.000			
LED-lampen openbare verlichting	6.000			
Aanleg parkeerterrein Dika Oost	400.000			
Beschermende maatregelen stadspark	75.000			
Herinrichting werkplek telefooncentrale		5.000		
Herziening Groenbeleidsplan			25.000	
Herziening lijst beeldbepalende en waardevolle bomen				4.500
Uitvoering plan van aanpak gronden	10.325			
Vrijwilligersbeleid	56.442			
Ondersteuningsregeling bibliotheek	13.661			
Prestatieafspraken QuaWonen		8.180		
Totaal incidentele lasten	576.428	13.180	25.000	4.500
Baten				
Brede publieksbalie, bijdrage reserve	15.000			
LED-lampen, bijdrage reserve	6.000			
Parkeerterrein Dika Oost, bijdrage reserve	400.000			
Bescherming stadspark, bijdrage reserve	75.000			
Totaal incidentele baten	496.000	0	0	0
Saldo van de incidentele lasten en baten	- 80.428	-13.180	-25.000	-4.500

Berekening bijdrage EMU-saldo

In het Verdrag van Maastricht is afgesproken dat het begrotingstekort van een land binnen de Europese Monetaire Unie niet hoger mag zijn dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Het begrotingssaldo van lagere overheden is van invloed op het totale begrotingssaldo van een land. Lagere overheden dienen hun aandeel in het EMU-saldo op te nemen in de begroting.

	Omschrijving	2011	2012	2013
				Bedragen x € 1.000,-
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.044	-516	101
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.036	995	980
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.160	2.450	2.450
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	1.916	2.141	1.255
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op exploitie verantwoord	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	329	281	276
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	3.252	2.411	2.580
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	○ ja ● nee	○ ja ● nee	○ ja ● nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-3.345**	**-1.904**	**-580**

Voorgenomen investeringen 2012 t/m 2015

omschrijving (half jaar rente en afschrijving in eerste jaar)	jaar	investering na correctie BTW	afschrijvings-termijn	kapitaallasten, rente 4,5 % 2012	2013	2014	2015
Telefooncentrale	**2012**	p.m.		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Workflowmanagementsysteem voor de omgevingsvergunningen	**2012**	12.700	5	1.556	3.054	2.940	2.826
Unilocatie Rank, deel niet t.l.v.reserve, voorbereiding	**2012**	72.000	40	2.520	5.000	4.919	4.838
Schoonhovens College, Albert Plesmanstraat, OLP	**2012**	93.400	10	6.772	13.333	12.913	12.493
Schoonhovens College, A. Plesmanstr., voorbereiding uitbreiding	**2012**	72.000	40	2.520	5.000	4.919	4.838
Overname gymnastieklokaal DOS-gymnastiek	**2012**	115.000	10	8.338	16.416	15.899	15.382
De Meent, vouwwand	**2012**	45.000	10	3.263	6.424	6.222	6.020
De Meent, bouwkundige aanpassingen	**2012**	40.000	10	2.900	5.710	5.530	5.350
Brandmeldcentrale	**2013**	11.900	3		2.251	4.413	4.235
Unilocatie Rank, deel t.l.v.reserve, verlies bespaarde rente	**2013**	328.000	40		11.480	22.776	22.407
Schoonh.College, Albert Plesmanstr. permanente uitbreiding	**2013**	828.000	40		28.980	57.494	56.563
Schoonh.College, Albert Plesmanstr., Rank O	**2013**	p.m.			p.m.	p.m.	p.m.
Herinr. accommodaties dienstencentrum/bibliotheek, indicatief	**2013**	250.000	10		18.125	35.688	34.563
Vervanging bedrijfswagen voor inzameling zwerfvuil en restvuil uit het openbaargebied	**2014**	42.400	9			3.310	6.513
Vervanging trekker	**2015**	33.900	10				2.458
Totalen				**27.869**	**115.773**	**177.023**	**178.486**
Verwerkt in meerjarenbegroting 2012 t/m 2014				7.473	11.701	11.249	11.249
Vrijvallende kapitaallasten in 2015							84.000
Gevolgen voor meerjarenbegroting van investeringen in vergelijking met de begroting 2011 t/m 2014 (- is nadeel)				-20.396	-104.072	-165.774	-83.237

Vaststelling (meerjaren)begroting 2012-2015

Via de vaststelling van deze programmabegroting geeft de gemeenteraad het college toestemming tot het doen van uitgaven. Het overzicht toont het abstractieniveau waarop in het kader van de dualisering de raad begrotingsbudgetten autoriseert. Het college stelt op basis hiervan een productenraming vast waarin de programmabegroting verder is uitgewerkt.
Noodzakelijke mutaties op deze budgetten in de loop van het jaar worden aan uw raad voorgelegd.

Uitgangspunten
Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de vastgestelde Kadernota 2012. Als correctie op de inflatie zijn de budgetten en tarieven aangepast met 2,25% op basis van de door het Centraal Plan Bureau verwachte stijging van het Bruto Binnenlands Product. Hiermee wordt ook het Gemeentefonds gecorrigeerd. De lonen worden gecorrigeerd met 1%, uitgaande van de meest recente gegevens omtrent de ontwikkelingen inzake de Cao-onderhandelingen.

Overzicht baten en lasten 2012

2012 (x € 1.000)					
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo voor bestemming**	**Mutatie reserves**	**Saldo na bestemming**
Openbaar bestuur	2.494	-206	2.288	-15	2.273
Openbare orde en veiligheid	1.115	-7	1.108		1.108
Ruimtelijke ordening, economie en toerisme	1.588	-419	1.169	-8	1.161
Schoon en groen	4.043	-3.120	923	-75	848
Wegen en water	2.377	-47	2.330	-406	1.924
Lokaal sociaal beleid en accommodaties	2.274	-505	1.769	-4	1.765
Onderwijs	1.848	0	1.848		1.848
Werk, inkomen en zorg	5.485	-3.860	1.625		1.625
Maatschappelijke ondersteuning	2.403	-185	2.218		2.218
Subtotaal	**23.627**	**-8.349**	**15.278**	**-508**	**14.770**
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	190	-14.952	-14.762	-41	14.803
Saldo	**23.817**	**-23.301**	**516**	**-549**	**-33**

Vaststelling van de meerjarenbegroting

2013 (x € 1.000)					
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo voor bestemming**	**Mutatie reserves**	**Saldo na bestemming**
Openbaar bestuur	2.495	-206	2.289		2.289
Openbare orde en veiligheid	1.103	-7	1.096		1.096
Ruimtelijke ordening, economie en toerisme	1.596	-489	1.107	-8	1.099
Schoon en groen	3.977	-3.165	812		812
Wegen en water	1.971	-47	1.924		1.924
Lokaal sociaal beleid en accommodaties	2.234	-505	1.729	-4	1.725
Onderwijs	1.813	0	1.813		1.813
Werk, inkomen en zorg	5.442	-3.860	1.582		1.582
Maatschappelijke ondersteuning	2.346	-185	2.161		2.161
Subtotaal	**22.977**	**-8.464**	**14.513**	**-12**	**14.501**
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	168	-14.782	-14.614	-56	-14.670
Saldo	**23.145**	**-23.246**	**-101**	**-68**	**-169**

2014 (x € 1.000)					
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo voor bestemming**	**Mutatie reserves**	**Saldo na bestemming**
Openbaar bestuur	2.444	-206	2.238		2.238
Openbare orde en veiligheid	1.103	-7	1.096		1.096
Ruimtelijke ordening, economie en toerisme	1.588	-369	1.219		1.219
Schoon en groen	3.988	-3.165	823		823
Wegen en water	1.954	-47	1.907		1.907
Lokaal sociaal beleid en accommodaties	2.202	-505	1.697	-4	1.693
Onderwijs	1.734	0	1.734		1.734
Werk, inkomen en zorg	5.450	-3.860	1.590		1.590
Maatschappelijke ondersteuning	2.243	-185	2.058		2.058
Subtotaal	**22.706**	**-8.344**	**14.362**	**-4**	**14.358**
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	168	-14.840	-14.673	-72	14.745
Saldo	**22.874**	**-23.184**	**-310**	**-76**	**-386**

2015 (x € 1.000)					
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo voor bestemming**	**Mutatie reserves**	**Saldo na bestemming**
Openbaar bestuur	2.428	-206	2.222		2.222
Openbare orde en veiligheid	1.102	-7	1.095		1.095
Ruimtelijke ordening, economie en toerisme	1.596	-369	1.227		1.227
Schoon en groen	3.967	-3.164	803		803
Wegen en water	1.954	-47	1.907		1.907
Lokaal sociaal beleid en accommodaties	2.115	-505	1.610	-4	1.606
Onderwijs	1.692	0	1.692		1.692
Werk, inkomen en zorg	5.450	-3.860	1.590		1.590
Maatschappelijke ondersteuning	2.243	-185	2.058		2.058
Subtotaal	**22.547**	**-8.343**	**14.204**	**-4**	**14.200**
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	165	-14.471	-14.306	-65	-14.371
Saldo	**22.712**	**-22.814**	**-102**	**-69**	**-171**

Overzicht producten per programma

Onderstaand overzicht geeft aan hoe de producten over de programma´s zijn ingedeeld.

	Programma	Subprogramma	Producten
1	Openbaar bestuur		
		Openbaar bestuur Bestuurlijke samenwerking	Bestuursorganen Representatie Bestuursondersteuning raad Bestuursondersteuning college Burgerzaken Bestuurlijke samenwerking
2	Openbare orde en veiligheid		
		Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid APV/Bijzondere wetten Brandweer Rampenbestrijding Overige beschermende maatregelen
3	Ruimtelijke ordening, economie en toerisme		
		Ruimtelijke ordening Economie Toerisme	Ruimtelijk beleid Volkshuisvesting Stads- en dorpsvernieuwing Bouwzaken Vastgoedinformatie Grondzaken Monumentenzorg Ambulante en detailhandel Bedrijfscontacten Nutsbedrijven Media Bevordering toerisme Gemeentelijke evenementen
4	Schoon en groen		
		Straat- en huisvuil Milieu Wijk- en buurtbeheer	Huisvuildienst Afvalverwijdering openbaar gebied Rioleringen Milieu Plaagdierenbestrijding Algemene begraafplaats Openbaar groen Speelplaatsen Wijk- en buurtbeheer Volkstuinen
5	Wegen en water		
		Wegen Water	Wegen Straatverlichting Gladheidsbestrijding Verkeer Afrasteringen Huisnummering en straatnaamgeving Havens Waterkering en afwatering

	Programma	Subprogramma	Producten
6	Lokaal sociaal beleid en accommodaties		
		Welzijn Kunst en cultuur Accommodaties Integratie	Welzijn algemeen Bevordering sport Ontwikkelingssamenwerking Jeugdzorg Bibliotheek Bevordering kunst Oudheidkunde/musea Carillon Binnensportaccommodaties Buitensportaccommodaties Zwembad Gebouw Jan Kortland Eigendommen niet voor de publieke dienst bestemd Integratie Inburgering
7	Onderwijs		
		Onderwijs	Openbaar voortgezet onderwijs Lokaal onderwijs algemeen Volwasseneneducatie Kinderopvang
8	Werk, inkomen en zorg		
		Werk Inkomen Zorg	Wet werk en bijstand Werkgelegenheid Minimabeleid Volksgezondheid
9	Maatschappelijke ondersteuning		
		Individuele voorzieningen Collectieve voorzieningen	Maatschappelijke ondersteuning Gehandicapten Ouderen Maatschappelijk werk
	Financiering		
			Geldleningen en treasury Plaatselijke belastingen Kapitaallasten voorgenomen investeringen Algemene uitgaven en inkomsten Uitkering Gemeentefonds Saldo kvv's Mutaties reserves Begrotings-/rekeningsaldo Gemeenteveer Veerrecht